دود صوت

اثیر عبدالقادر شاہوانی

دودصوت

اثیر عبدالقادر شاہوانی

بلوچی اکیڈیمی ۔ کوئٹہ

مطبوعہ نمبر ۱۸۰

- نوشتکار — اثیر عبدالقادر شاہوانی
- سری چھاپ — ۱۹۹۶
- بہا — ۱۰۰ کلدار
- چھاپ جاہ — بولان مسلم پریس کوئٹہ

ردءُ بند

دو دانک

براھندگیں میر عبدالقادر شاھوانی ءَ منا چکاسے ءُ دُچار گپتگ، آئیٔ واہگ انت کہ من آئیٔ نبشتگ کتگیں کتاب "دود صوت" ءِ پیش گال ءَ نبشتگ بکنیں من کہ دتی علمی کیلہ ءُ کمندر ءَ گواز کنیں ہما قبل آسینگے بیت منی دیا کپئت کہ "پہکیں رزان داچوپ انت کہ دیے نُشتاک۔ بلے دا ءِ حکم انت کہ ہیے خدمت ءَ من لازم بکنیں ۔ نور ایش کمیں دالو کانی ذوق کہ آ ہیے مرّ برّائیں ہبراں چوں مارُنت قبولش دارنت یا کہ ریشخند ءُ تورزہ کننت ۔

صوت ، دوتہر انت یکے اُلسی صوت کہ استمان ءُبلّ ءُ واہگانی عکس بنت ، لس شات کامیانی و بد ءَ گوشگ بنت ۔ آ ہانی دتی شیرکنی چارڈ ءُ سرزپچ ، زیمراں سرشگیں اثرے بیت بلے نوکیں شاعری ءِ صوت یک سغری تہرے ہم است کہ دراصل ءَ السی صوت ءِ گیگانے انت ۔ سرحال اگہ تہنا دود ربیدگ بنوتین آئیٔ پابت ءُ گپ جنگ گران نیست ات بلے صوتانی گوں دودگ ءَ ہمدرتح بوئیگ گوں شاعری ءُ زیمرکاری ءَ جنت دارت یزاں منا الس شاعری ءِ تہر صوت ءِ وصفانی گپ جنگی انت کہ سرحال ءَ ہر مجینت ءُ یک لوزے بلے یتوگیں ربیدگ ءُ را دتی شہار ءِ چیرا کاریت ۔ نوں بائد کہ ربیدگ ءِ جند ءُ مردم بہ پہمیت ، انترا پدّکہ ءُ سہرا کنان ءَ چوشیں صوتانی وصف ءُ درابگنت ۔

جہان ءِ ہر یک قوم پر وتی تب ءِ اہرانی درشان ءَ، پر وتی فکر ءِ تاہیر دئیگ ءَ لہتیں چوشیں کاراں تب ءَ کار بندیت کہ ہما کاران ءَ گوں زند بود ءِ چست ءُ ایراں سر ءُ سیادی نہ بیت۔ یاکہ آہانی شریداری گوں زند بود ءَ کم گوں راجی زند گوناپ ءَ گیش انت چو کہ چھاپ زیم درلیں ، لوزانک ، پیش یاتب ، دوہح ، ایدگر آدگر۔ ہمے درستیں تب سھڈیگی اندری کمال ءِ درشان کنوکیں کمال گوں ربیدگ ءِ نام ءَ یات کنگ بیت

یک شہ زانتے پروفیسر راکر تح ربیدگ ءِ گیش گیوار ءَ کنان ءَ چوش نبشتہ کنت کہ ربیدگ ءِ مانا انت دُرشان ءِ قدر کنگ۔ ایش پہ بنی آدمی ءَ مہر د محبت ءِ زیاست کنوک رانت۔ ایش یک چوشیں وشبوئے کہ گوں آسودگیں زندءِ و اہگاں بندوک انت۔ مردمانی نیام ءَ فکری یکتی ءِ وسیلہ انت ، ربیدگ دیمرئے ، مارئشت ءِ توان ءُ جہور یا فکرءِ برُز تریں چیدگ ءَ رسگ ءِ پدیانک انت۔

یک دگر شہ زانتے واجہ آرنلڈ ءِ گوشگ انت کہ دود ربیدگ راجءِ اندری توانءِ ورڈ ءَ رانت ہمے توان ءِ مانا ایش رانت کہ چوشیں راج وتی ہر رنگیں راجی لوٹ ءُ طلب ءِ کیلہ ءِ دیا پورا انت۔

نوں ہمے برُزی جنگ ءُ مانا کنگ ءِ نُو ءَ وہدیکہ دود صوتءِ کتاب ءَ جم کرتگیں صوتانی گچین کہ آہان ءَ کتاب ءِ رد بند دئیگ جم کنگ ءِ کار ءَ تپاسگ بیت نہ چرلیشی گچین کار ءِ گہیں ذوق ءِ درا کنت ، چوشیں صوت چرلیشی پیش دگہ زانت کار ءَ شہ بنیاں ہم جم کتگ انت ہر یکے ءَ وتی تب ءِ طلب ءَ گچین کتگ بلے واجہ عبدالقادر شاہوانی ءَ ہمے صوتاں ءَ گوں دگہ چتےءَ

چارتنگ کہ چہ آلئ گچین ءُ دود ربیدگ ءِ توان ءُ گشاد جوڑ کیت دود صوت ءِ تاکدیماں جربدگیں صوتانی مڈی ھمئے ربیدگ ءِ دائمی کارنہ بیوکیں گوناپ انت۔ بلے چرلیشی پیش ءَ کہ چوشیں صوتانی بابت ءَ چیزے بگوشیں مارا داجہ عطاشاد ءُ واجہ عین سلام ءِ رد بند داتگیں کتاب "دَرین" ءِ لہتیں حالینی رہ شون شموشگی نہ بنت۔

"دَرین" ءِ پیش گفتار ءَ واجہیں گچین کاراں کہ وت تہاریں شاعر ءُ رشہ زانت ھم استنت دو چوشیں ھبر بیام ءَ آورتگ کہ السی صوتانی درحق ءَ آیانی زانت ءِ بوئیگ پہ ہریک گچین کنوک ءَ المی انت ءُ منی جندءِ ھم خیال ہمیش انت کہ تہنا صوت ءِ جندالسی ہُلّ ءُ واہگانی درشان نہ انت بلکن گیدی صوت کہ آئرا اردو ءَ لوک گیت گوشگ بیت ہمے درجہ ءَ کپئت کوشتیت دانکے ءِ چیرا واجہ عطاشاد ءُ عین سلام ءَ دو المی بئیں سوج کہ داتگ انت آ ایش انت۔

۱۔ بلوچستان کہ چارنیمگ ءَ آبیں کوہ دمگ ءُ بیوانیں پٹ ءَ سنداں جاگرد کتہ۔ مرد آئرا پہ چے بوت کننت۔ اگن بیت ھم پہ ہزار مشکل اے غارسیں دوری ءِ آسرتی چے بیت۔ الّم ءَ ہمیش کہ زوان ءُ لوذانک ءَ وت مس وتاں "مرنک" ءُ "دتانی" خیالی ءِ جاگہ بدنت کہ کجاں "صوت" ءَ دربچاں۔ تاں "دیمی" ءُ بنزیراں کجام "لیکو" ءَ گچین کناں۔

۲۔ ما باز براں اچ بلوچی صوتانی تنگ ءُ اصلیں سنگ ءَ ھم دست کش بوتگاں پہ اے سوب ءَ کہ ما آوان ءَ یک شرتریں ءُ

بوتیگش رنگے ءَ آدرت بکناں ۔

ہنچیں صوت، لولی، لیکو، ڈیہی کہ بازیں کسّ ءَ گُشتگ انت ءُ ہر کسّ ءَ پہ وتی ورڈ ءَ ماچارتہ کہ ہر کجام شرترا معنائے درکیت ءُ دل ءَ زیاست کار کنت ہمائی ءِ بز دراں ۔

بلوچی گیدی صوتانی بازیں چُشیں ہم استنت کہ پہ معنا بچارے تہ دومی تہرے دارنت، بام و زیل طرز ءَ بگندے تہ دومی تہرے ءَ انت چوش کہ بازیں لیکو ءِ گال گوں صوت ءَ ہوار انت۔ ڈیہی زہیروک ءَ زہیروک موتک ءَ۔ الیش الّسی پسندے، میئے وس ءِ پچی ئے نیست"

دور صوتانی گچین ءِ مُنّتی بیُں طلب، واہگ ءُ کیابہ واجہ عبدالقادر شاہوانی ءِ نند ءَ چے بوہتگ الیشی ءَ ہماوت شرترا زانت۔ من تہنا ہمے یکیں عرض ءَ کنیں کہ گیدی صوتانی کجام یک تہرے کہ بہ بیت آئی ءَ اثرانگیزی، پہ آئی ءَ دیہجنگیں زہیر ءِ چارڈ ءُ دلبودی بیجی باتہ انت۔

میئے جنگ انت گوں ہداں ہونی بیُں
جنگ ءِ ساعت ءَ گرانیں آں
فرحماں گوں وتا سرساکن
ھیلاں پرتئے شارو آں
گہار ماں دیرو ءَ دیرین ءَ
کار پہ سلیں قولی ءَ
راج پہ تئی بلوچی نام ءَ
من پہ داتیگش لولی آں

الیشی بنی خیال و ہدیکہ دل ءَ آرگ بیت تہ دل گشیت جنّ

انت ہما مات ءِ جگہ ءَ کہ گوا نز گی بتل ءَ پہ جوشیں نازیکیں داگے رودینگ کشش سلاہ بندگ بور ءَ سوار کنگ ءَ انت۔ یا کہ اسے صوت۔

ریکانی کنب ءَ، بڈ ومرتن شہ تئی
گس تئی بئی گیت براہی۔ گنوک اُن من پر آئی
لیلڑی آناں کھوہانی او لیلڑی لا
میلو روحانی او لیلڑی لا
لیکو چمک ءَ چارین گول چراگ دان ءَ
بارگ ءَ لوٹین چہ سراوان ءَ
دستاں منڈ ءِ پیگاماں گمبروسے لوغ ءَ میا
کوہلو کافزی ڈیہے پلنگ ءَ رہ نیستیں ترا
ونگو زامے لرنگی چھاپتی ئیں دختراں۔ رستہ ٹانڈ ائیں ٹوری
جی ہے ڈولیں شئیاں القصہ سوتانی ہر تہر ءَ کہ بزورے آئی
انہ انگیزی ہمائی دمگی چاگرد ءِ حوالہ ءَ دل ءَ بود ءُ ارواہ ءَ چارگی دنت

غوث بخش صابر
۲ر فروری ۱۹۹۲ء

کوہانی تہا دلبر تئی نامیں

عربستان ءِ بیگوازیں زر ءِ دیر ءُ دراجیں تیاب پہ جغرافیائی حدّ ءُ سند ءَ مزن ارزشیں، بلوچستان ءِ جُلگہ باز ڈڈّیں، ہمت گر ءُ گہگیریں تنانی دوار جاہ اِنت۔ چہ قرن ءُ جماراں ہمے ڈیہہ نہ تہنا بیباک ءُ آزاتیں مہلوک ءِ ربیدگ ءِ بنجاہ بوتگ، بُلّان ءُ اَسنگ ملکیں اے ہما گلزمین انت کہ قدرت ءَ ایشرا کوہانی بُرز بالادیں حصار، پراہ دلیں دشت ءُ دلبودیں سرشم ءُ دامان بخشاتگ انت۔

گوں آزمان ءِ کلکش ءَ ہم درورہی کنوکیں کوہاں۔ شان ءُ مڑاہ، ہمت ءُ جیرت، صبر ءُ سگّ، پراہ دلی ءُ شاہگانیں گنج ءُ دولت ءِ مڈّی پہ داد بخشی داتگ۔ ہمے کوہانی دل چہ عہدانی رازاں پرُ انت۔ ایشانی تنک ءُ تہاریں گٹّ وگرانی جبیں ءَ رمیلاں پر بندوکیں آبشون ءُ دش ملگیں کور ءُ کورجو، لارڑکیں چمگ ءُ نارہکیں کہن وکاریزاں سیرآپ بیوکیں سوزءُ مبتابیں کشار، دلاں سُرینوکیں مچکدہ، چماں سارت کنوکیں ملگزارءِ پلانی وشبو، گل ءُ گوارخ ءِ رنگ ءُ دانگ، حسن ءِ سشیدائیں شاعرانی دل ءُ مازگاں تازگی ءُ چارگہی دئینت۔ ہمے سرشم ءُ داماں کہ آہانی تہہ ءُ تل ءَ زند جاگہے دابینگ جاگہے

آگاہیں ودارے ءَ انت - چہ تاہیرءَ بہرہ مند، چہ بے تاہیرءَ
خورسند انت - ایشانی دل ءَ ہونیگیں جنگانی رازءُ پر شوکیں مجلس
انباز انت۔

ہمے ارواہ ءَ تازگی دیوکیں میکدہ، سحرءُ جادو جنوکیں
داماں، آسودگی ءُ آشاتگیں زندءِ ماں زمان اُنت چوشیں
زندءِ ہریک پرامے چو بیت چہ آپشوناں پاد کئیت یا کہ چہ پُلانی
واس، بلبلانی اوداس یا کہ چہ مہرءِ گورجنگیں دلاں ڈھکوکیں آس
ءَ آں صوت انت۔

صوت ہئے شاہی ربیدگءِ پہرءُ ہئے آشاتگیں زند
ءِ بے مُلیں مڈی اُنت - ہئے اومیت، ارمان ہدو تاکی ءُ زہیرانی
آدینک، ہئے نکہءِ شہار، واہگانی دمیدار، رنگ ءُ نورءَ
بہرہ مندیں خیالانی زنگیں شارا انت صوت ہئے وابنگیں ارواہءِ
آسودگیں گوانک انت - چہ ربیدگءِ رنگ ءُ وشی ءَ سرتچیں
ہمے صوت ہئے زندءِ حتیں رنگ دروشم ءُ گوناپ ءَ پیش
دارنت - ہئے راجی زند ءُ ہئے تاریخ ءُ ہئے وطن دوستیءِ
گروشنک ءَ دیئنت - اگاں ہمے صوت دگالاں ہئے عہدی زند
ءِ یات تازگ بنت، استیں نوبتءِ جزمءِ حال رسیت ءُ
اوشتیں عاقبتءِ آدینک ءَ ونی وشیں، دل ءَ ہانی ڈیکیں
دابانی مانا ءَ گنداں

چہ الماسءِ حاکمیں تاج ءَ گروشنک دروکیں کمیں کوہ کہ گوں
آزمان ءَ ہمسری کننت چہ وطنءِ دوستی ءُ سرمچاریءِ منگہءَ

ہڑاہ ءُ وتی دامن ءَ جہ منندیں دہقان ، بزگر ، لگ جت ءُ
جاندریں شپانکاں جہگیر کتگ انت شپ جاہ ءُ روچ جاہیں
ہمے پھوالیں مہلوک ءِ شادہانی ءِ صدگنجیں صباہ ءِ
اومیت ءَ چم ورنگ انت ۔

ما آزاتیں گلزمین ءِ مڑاہداریں ٹپکاں کہ
مئے آزمان گو ازیں کوہ
مئے شان ءُ مڑاہ ءِ وڈ ءَ برزات
مئے دل پراہ ءُ بے پاند ہیں دشت
مئے زرد چو نیلبوئیں زرءَ بے آسرانت

ہمک صبح
ہما لوکیں منزلے ءِ ربابو انت
ہر شام
ہما ابدمانیں آسودگیانی ٹیکی کاریت
ہر شپ ۔
ہمے زیبا ءُ ہمہ داریں ملگزارانی خیالاں روچ بیت
کہ آہانی دامن ءَ زیمل گریں چمک انت
دل بو دیں کہپر انت ۔
مئے بزومیشں ءِ رنگ تزدئنت ءُ گردنت

آجو تبیں ، آزاتی دوستیں تمنانی ہمے نازپروریں میراث
انت ۔ آں لوکیں کاسماس ءِ شوہاز ءَ چو ہما شاہانیں ءُ بال انت
کہ آں کدد ءِ زحمت ءِ وازمندگ نہ انت کو ہاتی گرد گلارانی

تل ءَ آئیُ شپ درنگ اِنت برے چو کرام کنوکیں کُونجاں پرام پرام ءَ دشت ءُ کوچگاں گردان ءَ گدان ءُ چیمانی تہا روچ گوازینںت آبانی آزات خیالی، اِرواہ ءَ تاہیر دیوکیں ترند ءُ تیہریں زند، غیرت ءُ عزت ءِ کلات، جہان ءَ چہ بہار ءَ مانشانںت ءُ وتی عہد ءَ چو استالاں گروشک ورنت۔ چہ بلوچانی زند ءِ ہمچیں وصفاں قومی شاعر علامہ اقبالؔ ءَ اثر گپتگ کہ گوشتگے۔

تئیِ دشت ءُ گیابان مبارک باں ترا را
تئیِ ملک ءَ چہ شرترنیَں دتی ءُ بختا را
ہر راہے ترا وَستی بی، مہری ءَ تیاچین
ہر جاکہ روئے جست نکنت کسے ترا را
غیرت ماں جہان ءَ مزنیں منکتے داریت
جسکینی ماں دنیا ءَ تئیِ نام ءَ قوار ءَ
دریگیج ہما دہر ءِ خدایان ءَ کہ گوشتںت انت
آکرُت کننت شیشگ ءَ ہم مثل تلار ءَ
مردانی سرءَ قوم ءُ قبیلانی مدار اِنت
ایشانی عمل چست کننت قوم ءِ سرءَ را
یاقوت ءُ زمرد ماں ہنکانی تہا انت
کُنجانی تہا دور بکن، پلول زرءَ را
دہیکہ پہ آزاتی ءَ ایماں برُواتنت
لعنت پہ چُشیں ملک چُشیں جاہ ءُ دوار ءَ

حق مرچی گوں ناحق ءَ پدا دیم پدیم انت
تہذیب ءَ جنگ گوانک وتی فوج ءِ قطارءَ
اللہ ءِ نظر مومن ءِ ایمان ءِ سرا انت
شیطان ءِ نظر کافر ءِ توپک ءُ کٹار ءَ
تو مانی بدو نیک ءَ کسے گوشت نکنتیں
ایمان دل ءَ بیت اے لبّس اِنت اشارہ
اےچ کہنیں کماشاں بگرہ اخلاص ءُ سبق ءَ
" شاہاں چہ عجب گر بنوازند گدا را "

(ملک محمد طوقی)

ہے ذوقِ سخن جنکو سُنکر اسے کہدیں گے

یہ نظمِ مرصّع ہے شایانِ بلوچستان

چہ مہدیم ءِ سیہ بزیں ملگورانی سارتیں ساچان ءَ ہم زیاست وسّ ءُ سونکیں گر ءُ گٹّانی ساہگ کہ جان ءُ لچّ ءِ رکھینوکیں دَرنگ ءُ تلار اِنت بنی آدم ءِ دیپانی ءُ آسودگی ءِ مال زمانی دیئنت ۔ جنّت ءَ شر مینوکیں کوچگ ءُ سرشتم، درہ ءُ داماں کہ چہ صد گنجیں مڈی ءَ آباد انت ۔ ہے سبزءُ شوکیں، رِلک ءُ میتابیں کوہستگانی بُرزیں ہَشی ءَ سنگ لنگیں با دگیرانی تہا آزات ءُ آبدانیں آسمان کہ مزن کود ءُ مزاج کمالیں ربیدگ ءِ زندگیں نشانی اَنت اَچ الیشانی زرد ءَ چوشیں صوت، شیعر ءُ گفتار پیدا بنت کہ کیف ءُ ملار ءَ نود گواریں آثار انت ۔ ہمے گال دلانی زہیر ءُ مہرانی تِل ءِ ہیر انت، ہمے گراں مہذبیں ربیدگ ءِ دیترانی ہشت پہنائیں درپشوکیں گوہر انت کہ ایشاں گردشگ ءُ قرن وجارانی گوزگ تامور کت نکنت ۔

ہمے شاہی۔ مہذبیں ربیدگ ءِ جوڑِنگ ءُ ہماحشت کہ بُن ءُ داتگنت اے ڈولین انت ۔

- پسخ ، مار لشت ءُ مہر جوشیں کہ کنشگا ہم پُتّل ءِ نمہ بسیت
- سخاوت ءُ دادبخشی ءِ بیگوازیں زر، کہ آہانی زرد ءَ

چو قلزم ءُ جیحون ءَ پرچول انت
• راستی ءُ ایمنی ءِ روشنائی ءُ کوہ ءُ دمگ روشنا ءُ تابان انت۔
• غیرت ءُ سرمچاری ءِ شان ءَ آزمان ءِ بُرزی ہم دروری کت نکنت
• بیری گیری ءِ آس ءِ لمبہ کہ تاں دوصد سالاں ہم تُسگ ءَ نہ ایت
• عہد و قرار ءِ سر ءَ ہنچیں پختگیں ایمان کہ ہر قول ءِ سر ءَ جان ندر بہ بیت۔
• جہان ءِ جہانگیری ءُ نرشیری جُہداں گندان ءَ ماہ ءُ استال ہم حیران و ہبکہ بہ بنت
• باہوٹ ءِ میار ءَ زالبول ءِ شرف داری ءَ چو شپ چراگ تہار ماہیں شپاں درپشگ ءِ صفت

زند بود

ماہ ءَ استالانی ہمسری کنوک ءُ بُرزیں کوہانی ہستی ءُ گوَنگراں ندکیں آزات ءُ قماریں زحم جنانی ہے ساڑاہگی وصف ءِ ہے گچین خوُ ءُ عادت ، پہر بندگ دود ءُ رسم بہارگہ ءِ پلّانی رنگ ءُ گرندیں نیلانی تل ءِ شات ءُ شاگیں صوتانی قالب ءِ گیجگ ءُ آہانی تب ءِ گوہر کیلی پیداور بیت۔
کوہنگ ءِ اے کوہیں کلات

کس ءِ پت ءِ میراث نہ انت
ما پہ سکاراں گپتگاں

کوہ انت بلوچانی کلات ۔ اینا رسش بے را ہیں گراں
برزیں ہستی اش گوات گراں

گراں مہذبیں عہد

گوستیگیں عہدانی یات چودشیں واباں یک یک ءَ فکرءِ تہا اوژناگ کننت، دل ءَ سربنت۔ خیالءِ چار کہتی بنت ہمے ڈولیں یات دہیکہ پرآم پرآم ءَ کائنت ہزیں شتک ءُ جہکیں گردوشنا ءُ تاباں بنت دلبو دیں کوچگءِ ہمیں عطر شنزیت۔ مذہب ءُ تاریخ شیرانی گوناپ ءُ گراں ءُ ملگزاریں چاگرد ءُ بُلّی شنزیت.

اے تہنائیں شیرءَ نزانت کہ گستیگیں زمیرےءِ رندگیری ءَ دلانی تہامان دئینت بلکن بلوچءِ گراں مہذب ءُ شاہگاہیں دپتر انت کہ اچ ایشاں گوں مہذب ءَ بلوچءِ سرداری، گوں دودءُ ربیدگ، شان ءُ مراہ ءَ قومانی سرپ ءَ سرءَ بُرزکت دتی گوستگیں عہدانی سرءَ پہر نسبت کنت۔ چہ جہلی شیرءِ کرڈیاں بلوچءِ زندءِ ہما وشیں یات تازگ بنت کہ قومےءِ گہیں مڈی زانگ بیت۔

وشّ اتنت عہدی دوربلوچانی ۔ سبز اتنت تلّ ءُ سنج اتنت تازی
گرد اتنت نیلا ئے دپ شہجو چاکرتہءَ آریں گورم چہ تنت

جکتہ پنج مرد بلوچیں
گوں رسول ءَ شاملیءَ
دوست نماز ءَ کہ پڑھ گن
نر کتنتی پانگی ءَ !!
جنگ اڑتہ گوں کفاراں
شہ حساب ءَ نیا دہی ءَ
تہ ونکلی تیر ءِ شلیاں
درکپاں واتو زمی ءَ
جکتش ایمان مں جھنڈءَ
ڈنگ ءَ نہ اشتتش وتیءَ
تنگویں تاجے بلوچ ءَ ما
داتہ آ روچ ءَ نبیؐ ءَ

اولاد میرین ہمز نیگ اوں
سوب درگاہ ءَ گورا نت
اش حلب ءَ یاد کایوں
گوں یزید ءَ جھیڑوانت
کلبلا جھنبو ریں نیام ءَ
شہر سیستان منزل انت

و ہئے سرءَ میریں حلال حان
چھل و چھیاریں بولک انت
تھی بلوچ بازو بسیار انت
درست مں رندءَ مان نہ انت

و رندو لاشار او ارنت تران لستیں پہ وتاں
بیا ات وسّتیدءَ بلڈ ول پہ گیا بیں ھلکھاں
جو و میتاباں بگٹوں بہر کنوں بی پہ وتاں
تھی راج و درانا کس ملیکوں، بیا تکاں پہ لوک گداں

و شیتک مں سرات سرداریں
نوذ بندگ سکھی سالاریں
راجاں سرجمی ءَ زرتنت
آپ ءُ ورد رءُ نصیبءَ برتنت
کھوردو کھور دیان ءَ گنداں ءَ
آپ و آپ سراں تنداں ءَ
کولوہی پٹاں گرداں ءَ
نوذ بندءِ شنگ ساری ءَ
گوشتنگ بانگتر ناری ءَ
کیچ کورءَ تن آگیل کورءَ

چو بشامی نہ گوزتیں ہورءَ
راجاں جہہ جہہ بجھی ءَ
دیم پہ سیبی و کچھی ءَ

لڈ تہ ملکاں چہ نبی ہنداں
باگ دبازاریں جھلگوہ اشتش
دیم مں زرسنجیں مودءَ داتش

کشتگ کوکلاج ہما ملک ءَ
جاکہ پہ لڈو ءُ بوجی رواں بیتہ
ندورسیوی چہ دژمناں زیتہ

او دوہیکہ آجوئی ءِ کلکش ءِ بدل ءَ قہریں تہاروکی ءِ دھنزءُ مُچ چیت بیت ، آجوئی ءِ شیدائیں بنی آدم غلامی ءُ ایردستی پٹءُ بندیگ ءُ بے سنجی ءِ ہیتلی ءُ زمزیرانی تہا لکتاب بوت ہمیداں میر محراب خان پہمیں بے لیکھیں آجوئی ءِ عاشقاں سردست دل ءَ کت ، پہ مکہیں گلزمین ءِ عزت ءُ ناموس ءَ بے مٹیں ندر ءُ قربانی ءِ جوشیں مزرائیں نکش اشت انت کہ تیوگیں قوم ءِ سرمچاراں وتی سینگ راپہر کت ءُ درملکی واز دلرانی حاکمی ءَ آجو بوئیگ ءِ جنزم کت ۔ ہے جنزم ءِ درشانی پہ وطن ءَ ندر بوئیگ ءِ اے گالانی تہا انت

اوداں بگندا ت - غازیانی گوانک ءِ توار انت کہ گوا تانی شیکگ ءُ گون انت - آجوئیءِ حقیں واجہ ءِ گنجیں و صد گنجیں نعمت انت کہ جمیں استمان ءُ چر ایشی بہرہ مند کنت آجوئی ءِ قدر ءُ ارزشءَ ہما کسے کت کنت کہ آئی تاریخ ءُ دپتر ءِ تاکیند دگرانی ایر دستی ءُ غلامی ءِ احوالاں سچکار بنت - ایش یک بنی آدمی دورگ ءُ دلپدری لے کہ ہر نوبت ءُ باریگ ءَ زورمندیں ناشریں قوماں پہ کلپی اچ ورت نزوریں قوماں ءَ گلمب کرتگ چہ آزاتی ءِ نعمت ءَ بے بہر کتگ ہمے ڈول ءُ وہدیکہ ہفت زر آدست ءِ باپاریں قوم پروتی دنائیں سیت ءُ نپ ءَ کیل ءُ کلپی کناں ءُ زور واجہی کار گپت گلزمین ءِ اسے جلگہ ءَ وتی ناپہکیں گام دیما کرتنت تہ بلوچستان ءِ کوہ ءُ کوہستگ، پٹ ءُ کوچکانی وطن دوستیں سرمچاراں وتی ڈوبرانی تکار دیما داشت انت ءُ پہ وطن ءِ ناموس ءُ ندر بوتنت

بلوچی شیئر و گفتارانی گال ہنچیں ندارہ شون دارنت کہ تاریخ ءِ دھنز ءُ لیکاریں پہروگ ءَ گہگیریں وطن دوستانی سکارانی شیکگ ءُ جنگی لیکل ءُ باجہانی کرناءِ تواراں گلزمین جکسیت جنگ ءِ نواسیں پٹ ءُ مزن مرّیں چوک ءُ سرمچارانی ہکل ءُ ہنیب ءَ توار گوشاں کپیت - ہمے درستیں احوال شیئرانی بند بنداں پہ ہمے استمان ءَ سرتیگ

بگوشتہ شیر نر ہمچوشش
تو برلبس برسرت کن ہوشش
زیادہ پیش من مخروشش

اسش آ روچ ءُ کہ بہ تخت ءَ
بہ نشتہ گوں دتی بخت ءَ
رسول اللہؐ گواہ استیں
من ءَ گوں کافر ءُ کستیں
کنگ خان ءَ ہمے تران ءَ
بہ تحقیق ءَ بہ دیوان ءَ

بیا دا روغ ءُ دانا
برو گوں میر حسن خان ءَ
برا مینگل درخشان ءَ
بگش آزات عباس ءَ
بیا جلدی ہمے پاس ءَ
مروچی جنگ بنگاہی
گور ءَ انگریز ءَ تنہائی
دتی تخت ءِ سرءَ جاہی
کناں جنگے بہ دلواہی

رشید خان زرکزئی چہ خان ءَ دلگران اَت کہ خان ءَ قادر بخش زہری کُشتگ اَت. رشید خان ءَ ہمے کوشش ءِ بیر گرئیگی اَت. ہر چُنت ءَ کہ در آمدیں ارش ءُ وطن ءِ سرسلامتی قومی عزت و ناموس ءِ لوٹ ہمیش ات کہ چوشیں دلگرانی ءُ زہری شموشگ بہ قومی آزاتی ءُ عزت ءِ رکھینگ ءَ دیما کترگ بوتیں - بلکیں رشید خان ءَ پنچو کش کمربتیں بلے خان ءَ وہدیکہ ملا محمد صدیق وڑیں ناسرپالیں قاصدے بہ آئی ءُ ردان دات کہ چیر اندری

گوں فرنگ ءَ بہا بوتگ اَت آئیُ رشید خان ءَ را پنت ءُ
سکین دیان ءَ چہ خان ءِ کمک ءَ دُور داشت ہے حال دت
ملا محمد حسن شاعر ءِ بوتگ کہ آں ہم چیر اندری انگریزانی بُن ءُ ات
آں ملا محمد صدیق ءِ عیبانی چوش پردہ پوشی ءَ کنت۔

رشید خان ظاہر ءَ زہرانت
گوئشتی مرچی منی وار رانت۔
من ءَ خان ءَ گوں سچے کاٹانت
وتی ورت خان وسردار انت

القصہ کہ میر ولی محمد خان مینگل ءُ میر عبدالکریم رئیسانی ءَ ابید
بلوچستان ءِ دگہ یک سردارے ہم خان محراب خان ءِ کمک ءَ
نیاحت۔ انگریز جرنیل ولشائر شورگران ءَ قلات ءِ گوئر ءَ سربوت
چہ قلات ءَ بیست میل ءِ نزیک زیارت ءِ ہند ءَ خان ءُ
انگریزانی ارداں گوں یکدگر ءَ ڈیک وارت بلوچ لشکر ءَ پروشت
وارت ءُ قلات ءِ میری ءَ وترا ڈکھت جرنیل ولشائر قلات
چپ ءُ چاگرد ءَ گپت۔ دومی روچ ءِ گوربام ءَ جرنیل ولشائر
ءِ ارداں قلات ءِ سرءَ اںگار کت۔ شاعر ءَ جنگ ءِ احوال
شیئرانی تہا جوش بیان کنگ

براہر فوج ترآن ءَ
بشلِ گاج گھُرّان ءَ
تپنگ ءُ توپ ءِ دھنکارت
کلات ماں دُوھواں گارات

انگریزی اردو ءِ یک گھوڑ دے یک کلپ ءُ بے میارےءَ راہ شوں ءَ چیریں رلہے ءَ مان دیان ءَ خان ءِ میسری ءَ پسترت ءُ ہما جاگہ ءَ سربوت کہ خان محراب خان گوں وتی شرف مندیں سنگتاں لشکر ءِ سپہ داری کنگ ءَ ات انگریزی ارد ءِ ہے گھوڑ دینوگ ءَ گورائیں سپاھیانی بوتگ ہے جاگہ ءَ کہ جنگ ءُ ٹاکورے بوتگ اَت شاعر ءَ جوش بیان کرتگ۔

گُتہ خان اولی دارہ ءَ
پہ تحقیق ءُ بہ کفارءَ
جہانے دلستہ تلوارہ ءَ

زبا افتادہ شیر نہ
رُخش گردید مثل زرّہ
بنوشید جام بے درور
زدست ساقیءِ کوثر

بنوشید خانِ کوہستان
بلفضلِ رحمت یزدان

ہے شاعرءَ جنگ ءِ آخر ءَ ہما سرمچارانی نام یک پہ یکءَ یات کتگ کہ آہاں ہے جنگ ءَ بہر گپت ءُ خان محراب خان ءِ سنگتی ءَ گورگیں سپاہیانی دست ءَ شہیدی ءِ قدح چشت

خبر استن تنا وُس ءَ
کناں شاغاسی ءَ جسّ ءَ

جواہر کہ تہ ناموس ءَ
امیر عبدالکریم خان ءَ
ہزار رحمت کن اِت جان ءَ
ولی محمد شجاری ءَ
پدا خان ءِ مزاری ءَ
شہید بوت بے مٹیاری ءَ
بہ شہبانہ خان لہڑی ءَ
ملا فاضل محمد گون ئت
سرءُ دپ دشمن ءِ ہون ئت
آدیوان چند ہر والس ءَ
وتا کھیم چند ءُ گورداس ءَ

ملا محمد حسن ءِ شیئر ہنچو کہ چہ دروشاں پیدا اور انت ہر چنت ءَ کہ چیان ءُ روانیں راہندے ءَ اِنت بلے ایشی ہتا جنگی شیئرانی ہماشان، نہیب ءُ ہکل نیست کہ عہدی نوبت ءِ شاعرانی گفتاراں گندگ ءَ کیت یا کہ میانجی دوریاں بالاچ گورگیژ ءِ قومی ءُ جنگی گفتارانی براہ اِنت۔ البت ملابوہیر ہیروارڑی ءَ یک دراجیں شیئرے ہمے جنگ ءِ بابت ءَ پرپتگ چو ملا محمد حسن ءِ شیئر ءَ آئی تہا ہم ہر چنت ءَ کہ فارسی ءِ لوزسک باز انت بلے لوزانی سرزنگی، بیان ءِ اثر انگیزی سارڈا ئگ کرزیت۔

آئی خان محراب خان ءُ انگریزی اردانی ڈیک ورگ، دست

دستیں جنگ ءِ خان ءِ شہیدی ءِ بیان زیاست گچین انت

جیھری گو ہنجارءَ و تاپان یک دمانے گھرّتگ
قصرءِ و بادگیرءِ نگاریں یک سرگنش زندکتگ
کپتگنتش برج ءُ بادگیر، جنگ شاہی بجتگ
پُرءُ گھضب سلطان فریں شاہ ءِ پہ ھیبت گھرتگ
ھُلّے سنجاب ءِ شاہی، تاج ءُ زیور پوشتگ
گپتگے اسپر نگاریں، ذوالفقاری ہر جتگ
ہکل ءُ ہیبت کنان ءَ چو علیؓ ءَ زور کتگ

شاعرءَ اِچ وتی طرف ءَ نذارہ شون دیگ ءَ کمی نکرتگ بلے
پوشش کہ آ چہ حقیں احوال ءَ سئیءُ نہ بوتگ ءُ نہ کہ آئیءَ ہچبری دیستگ
جنگ ءِ پڑءَ گہگیریں ورناہانی نہاردگ ءُ انگارءِ نذارہ دیستگ
اَت پہ ریشءِ خان ءَ شاہی تاج پوشاک ءُ سہُت ءَ سنبہینگ ءِ
ہبردیاکائینت۔ بچاڑی زبت ءِ ملّا شاعرانی گفتاراں امبرا
جنگی شیرانی تہا جوشیں ناپختگیں ہبر گندگ ءَ کائینت۔ ہر بہ
خان جنگ ءِ پڑءَ ایرک ءُ تہنا نہ ات چندی دگہ سرمچاریں بلوچ
گون اتنت کہ وتی بہادری ءُ دلاوری ءِ شان ءَ رکھینگ ءَ بوتگ
انت۔ ملا بوہیر ایشانی حال ءَ جوش بیان کنت۔

گون آئی چندی مردکیں مردسازیں سیہ جگر
تیگھزنیں عبدالکریم ءُ تاج محمد شیر نر
میردلی محمد ہنگیں مینگلانی تاج ءُ سر
شیرمحمد، میرکمال خان، سرفرازیں سیہ جگر

نور محمد سرمچاریں نیب روستم، نامور
سندوئے بجل مزاریں توکل اش کرتگ اث
یک زوش کرتنت تیاپانچ ڈیگھ الماسیں تبر
شاہ پیراں یات کتگ یا عزت اعظم رحمتمر

شاعرءَ ہمے گیگیرین سرانی کہ نام یک یک ءَ گپتگ انت ہر یکے ءِ جنگ ءُ شہیدیءِ جتا جتائیں احوال ہم بیان کرتگ انت کہ ایش بلوچی جنگی شاعریءِ یک منتگیں دودرے انت۔

یک دمانے لکھ خراجی دری گوئزتنت ءُ دھڑی
خنجرءُ تیگھاں ٹُبرڈینتنت خان کپتیں پہ پڑی
تیگھ زتنیں عبدالکریم و تاج محمد مامڑی
میر ولی محمد ہنتگیں کپت مزاری و کھڑی
شیر محمد، میر کمال خان جہل شتنت چہ مرکباں
نور محمد سرمچاریں ھاری گت گوں منگھاں
سندو بجل مل نہ پہریزیت سروتی چہ کتوال
گوں وتی خان ءَ شہید بوتنت گواہ من ڈیہراں

دیدگیں گلزمین ءِ سرءَ ودیکہ در ملکی زوراکاں اُرش کُت پہ اے نیت ءَ کہ بلوچان ءَ وتی گلام بکننت تہ بلکیں سرمچار دیمپان بوتنت گوں ہمے پدریں ڈنگاں ہون ریچیں جنگ کت۔ جاہے سوبین بوتنت جاگے شہید۔ پرنگی ءِ ترنب ءَ ودیکہ توار کت میر بلوچ خان نوشیروانی درادرکپت آ ہمے جنگ ءَ بلوچانی دوڈگیں سروکاں یکے اَت۔

زرتہ شہیدیٔ درا اول محراب کیان
عطرو و شبوئے مشنگ فردوس آشیان
تہم کتہ نہ شیرین بلوچ خان پہلوان
چو رستم زال ءِ کشّہنتہ شمشیر از میان
چند قدم دیمار رتنگت شیرین سیاہ جگر
رھتیگنت ترال برسر و جان ءَ چو مطر
عبرتے گپتگ پریشتگ و جن و ہم بشر
کس گونے شاہان نہ کنتت جنگ ءِ انیقدر
نعرہ و گھرّان ءِ رستہ چوش کہ پیل درر
ہپتمی تیرءَ برسر و دیم ءَ کرت گذر
رستگت ہیّات عرش و آسمان ءِ بے قدر
نالتگ جن و پریشتگ و مخلوق ءِ ستر
مات نہ کنت پیدا ہمچشیں فرزند ءِ دگر
برتگنت حوراں جنت الفردوس ءِ بسر

حمل جیئند کلمتی

میانجی دور ءِ شاعرانی زبان ہر چُنت ءَ کہ پہک، سادگ ءُ روان انت بلے جاگہ جاگہے عربی ءُ فارسی ءِ لوز ہم گون ترنت، گالوار ءَ بلوچی مڑاہ ءِ ہما ہسکل ءُ گورانگ کہ پیشی نوبتانی وصف ات تاں ایرماد بوتگ ان انت ہنچو درا بیت کہ ہے دور ءُ نوبت ءَ ماں بلوچستان ءَ فارسی ءَ وانگ زانگ ءُ نوشتہ کاری ءِ ڈک گپتگ ات۔

حمل جیئند کلمتی ءِ احوال ہمیل انت کہ شانزدہمی قرن ءِ گڈسری نیم اُت کہ دمن دیو ءُ کوچین ءِ ہندوستانی تیاب گرئیگ ءَ رند پرتگیزی ڈگال فارس ءِ ادرءَ لُٹ پُل بنا کرتگ اتنت بلوچ یورپ ءَ پرنگی ءِ ولائت ءُ درستیں اسپیت پوستیں قومان ءَ پرنگی یا پلنگی گوُشت انت۔ ہے سبب انت کہ شیئر ءِ تہا پرتگیزی ءِ نام خاصیں پیہے ءُ یا نگیر نہ بوتگ بلکن آہان ءَ ہم پرنگ گوشتگ۔ ہے شیئر تیوگیں ڈیہہ ءُ بازہ مشہور انت۔ بلوچی ءَ حمل جیئند ءِ ہے شیئر پرے خاطر ءَ چہ اندگہ جنگی شیئران گچین نہ انت کہ بلوبال ءِ ورزم ءُ انت بلکن پہ اے خاطر ءَ ہم کہ یک بلوچ بانکے ءَ پرستگ ایشی تہا قوم ءُ وطن ءِ پچار باپوریں ڈوبے ٹمان انت بلوچ راجی زند ءَ بلوچ ءِ بالاد ءِ برزی ءُ ملی جوشش ایشی تہا سھرا گندگ ءَ

کیٹت رچو کہ پرتگیز حملءَ دزگیر کنت وتی ملک ءَ برنت آں ہمے
پُلّ ءِ سرمچارئی ءَ گندنت واہگ دار بنت کہ آہانی حدّ ءَ سانگے
بکنت بلے حمل ءَ پرنگی جن وش نہ بنت کہ بلوچی ءِ سنگ ءَ نیایُنت

جن پرنگی حملّ ءَ پسند نہ بنت
پشکش گوندٹنت دنا پگانی کھنڈُسی درانت
نے دیم شودنت ءُ نے مُدانی نام ءَ گرنت
جن جہودنت ءُ مردش بے دینیں کافرنت
مُچکش ناں کھٹّ ءَ انت گوشتے ہیکی گلڑّانت
نانی چانگالاں گوں مکھیکاں ہور وارنت
مردشکاراں ٹنت جن شپانکاں گوں دستءِ وگورنت
دوستی اش است گوں لوگی پانچویں بُزدلاں

ہمے درگت ءَ گوں بلوچ بانکاں آہانی دُچار گیجگ قدرتی یُں
ہمبرے انت شاعرءَ ہمیشی خیال انت پلوانکہ میرحمل ءِ زبان بیت
ءُ گوشیت

ممن ءَ وتی ملک ءِ کاڑ خمار جمیں دوست بنت
پشک شلوار ءُ سرگیگ ساریں چادر انت
آستونکش دراج انت لنکانی بوگشی درانت

ہے شیئرء تہا میر حمل ءِ گوں پرتگیزاں جنگ ءِ احوال یکبیاس شیریں جاورے ءَ کنگ بوتگ ایشی تہا نوک پناکی ہم است ، بیان ءِ رنگینی ءَ ہوارپُر جوشیں ہکل ہم سکارانی سیگگ، زورانی داوُ پوہارڈءِ بیثرن ءُ تاسعت پاہار۔ القصہ کہ شیرءِ پہ سرہیم ءُ بانک شاعرءِ پر دردیں دل ءِ توار انت شیئر بلوچ سرمچارے ءِ جنگءُ جہدانی دل گُریزوکیں داستاں انت۔ بیان ءِ تہا ہچیس تازگی تورشت مان انت کہ شیئرءِ اشکنوک ءِ سرءَ بے سُدھی ءُ مانشا یت میر حمل ءِ پہ سفرءَ راہ گرئیگ ءِ حال ءَ دیان ءَ جوش گوشتیت

ہنگ ءِ روح ءَ حمل ءِ شاگ ءُ تول کتہ
ہپت شپ ءُ ہپت روچ شاگ پہ یک گوشءُ شتہ
شتمی روچ ءَ آرتش گوں بوریں دشمناں
چارگھر اب انت گوں مُرگی چتروکیں بازلال
حمل ءِ شاکش چپ ءُ چاگرد ءَ گپتگ ات
توارش پرکت کہ حمل تر ا دسگیر کنوں

جنگی لیس شیئرانی تہا بلوچ مزن شانیں سردکانی حالیں یئں وصف درا بیت۔ ایشی یک جوانتریں دردرسے ملا بوہیر میرداڑ ی ءِ جنگی یئں گفتار انت کہ شاعر ءَ میر محراب خان ءِ شہادت ءِ احوال پر بستگ انت ہیشی تہا میر محراب خان ءِ شان ءُ مراہ نہیب ءُ کہیب ءَ ابید آئی گلائیک ہم پیدا داربیت۔

سیوائی کلات

یا گھپیں سیوائی کلات ءِ نشتگت عالی جناب
شاہ فرد شاہزادگ وسلطان نوابین شیخ وشاب
زیب کاؤس، شاہ چرخ وشاہ فرد رستم رکاب
مجلس ءِ مامور دائم، خان بر کرسی وتناب
خلقء مان پوشہت پہ نجابت شاہی بے حساب
پہ شاہِ سلطان سکندر پہ عروسی کامیاب
عاقل و دانا دبیران، ہم چو مثل آفتاب
مسندِ شاہی افشان، سرخ و سُرخ زرنگار
ہند وسندھ ءِ گنج ودانا اچ گیابین قندہار
ملک ایران، چین و ماچین، مصر، شام و ہر دیار
زندآتنت اچ ترسِ خان ءِ ہم چو شیران دزنکار
نشتگ محراب نوابیں رحم جن و عالی تبار
عادلین نوشیروان وشاہ جمشید تاجدار

ملا یار محمد سردار آزاد خان ءِ جنگ ءِ تیاری وجن و للارنخ ءَ پہ کش . بیان کنت ؛

براشارت گوشت بلند بخت ءَ گوں حاصین نوکر ءَ
بیار منی جوانین سلاخان، اسپ تازی گردھبر ءَ
تیگھ سپاہانی برو کین، گوں شرو کین اسپر ءَ
کاربچ و کالار و تاس گوں جلوہ ناکین خنجر ءَ

ہے جنگ ءِ شیر ملک دینار میرداڑی ءَ ہم پر بتگ ۔ آ وتی جنگی ئیں شیر ءَ گوشیت

سلطان چو سکندرؑ بیدار
جمشید و ہمایوں اسرار
خاں پر دگہ بڑ بستہ سوار
فوج و لشکر ءَ کرتہ تیار
مرد ءُ مرکیاں نیست اشمار
آسمان ءُ زمین جنگاں تہار
توپنت و جزار انت بسیار
طبل انت و طبل نازاں سار
رستنت ساوڑی مثلِ ہار

وہدیکہ آزادی ءِ کلکش ءِ جاگہ مجبُیں تہاروکی ءَ گپت ۔ آزاتیں تب ءِ واہندیں قوم زیردستی ءُ دل بَرّیں گلامی ءِ پٹّ ءَ بندی ءُ کینری بوت تہ خان محراب خان وڑیں یازیں سرمچاراں سر دست ءِ دل ءَ ابر کُت ۔ ہمر بیگی ءَ وطن دوست پہ گلزمین ءِ عزت ءُ حرمت ءَ وتی ساہ ءُ سرانی ندر کنگ ءَ دیما بوتنت ءَ آجوئی ءِ دپتراں نمیرانیں نکشس وتی بات ءَ اِشتنت ۔ تیوگیں راج ءِ مزن مزیں، سکّ جیرتیں پُسگاں وطن چہ درملکی بدرانی پنجگ ءَ آجو کنگ ءِ گرندیں لغرہ ءُ ہکل مات انت ۔ وتی جوش، جذبہ ءِ درشان ءَ آزاتی دوستاں بیدچہ وتی ماتی زبان ءَ دگہ زباناں تہا ہم وتی لہڑ پیدا در کت انت ۔ یوسف عزیز مگسی ءِ شاعری بچیں

ترانگاں پہ نیت

قسم اس مرد غازی کی جو فطرت میں حجازی تھا
گلے پر جس کا خنجر تھا، مگر پھر بھی نمازی تھا
قسم ہے امیٔ بطحا کے ایثار و شجاعت کی
شکم پر سنگِ خارا باندھنے والی سخاوت کی
کہ اپنے ملک سے داغِ غلامی دھو کے چھوڑونگا
بلوچستان کو آزادی کی مے پلوا کے چھوڑوں گا
جلا کر استخواں کے مغز سے شمع دل مضطر
عزیزانِ وطن کی بزم کو چمکا کے چھوڑوں گا۔
کٹا کر چند سر اور گردنیں اپنے رفیقوں کی
زکوٰۃِ فرض اپنی قوم سے دلوا کے چھوڑونگا

او مولانا ظفر علی خان بلوچستان رء آجوئی دوستیں سرمچاراں چوش سارٹا ئیت

مردانِ مجاہد ہیں گردانِ بلوچستان
دبتے نہیں باطل سے شیرانِ بلوچستان
کیا لائینگے خاطر میں خم خانۂ ارزاں کو
مست مئے یثرب ہیں رندانِ بلوچستان
خونِ رگ بطحا سے پہنچا جو یہاں بہہ کر
گلرنگ ابھی تک ہیں، میدانِ بلوچستان
آزادیٔ کامل پہ حق ہے بدویت کا

اور یہ بدویت ہے سامانِ بلوچستان
وہ وقت بھی آتا ہے دیکھو گے ان آنکھوں سے
دارا و سکندر کو دربانِ بلوچستان
اسلام کی عزت پہ سو جان سے قربان ہے
ملت کو نہ بھولیگا احسانِ بلوچستان

پدا آجوئی ءِ جہدکاراں گچین ترین لائق، کمال ءُ جنیرہ ءِ گمس ءُ قاریں وطن دوستاں گوں وتی ذگریں ہونانی سہری ءَ آزاتی ءِ سرسوبی ءِ راہ تچک کرتنت۔ بلوچستان ءِ زحم جنیں بہادرءُ سرمچارانی گوڑ گندانی بدریں انگریزءِ حاکمی چورریک ءِ کلات ءَ ایر نشتنت۔ حق زانتیں دلیرانی جنز ءَ درآمدانی حاکمی ءِ پچکت بال دات انت۔ ۱۹۴۷ءَ ءَ درملکی یئیں واز داراں قوم ءَ راگیش وتی چنگلاں داشت بکرت نیٹ ہے جلگہ ءَ آجوئی ءِ ہما بیچ گوں دشحالی ءُ آسودگی ءِ مستاگ ءَ مُکت دات کہ اے تہار کی ءِ آما چیں گلزمین ہمیشی چہ قرن ءُ جماراں ملوسگ ءَ بوتگ۔ آجوئی ءِ شاتیں چاگرد ءُ شادمانی ءِ نوبت پہ اے گلزمین ءِ بچاں وتی ڈیہہ ءِ مہر و محبت، وتی حاک ءِ گوہر قدر کنگ ءَ بنز پہ جوش بوت آہاں وتی وطن دوستی ءِ ہُل ءُ واہگان ءَ صوت، زیمل ءُ پر بندانی تالب ءَ گیجاں کت

آجوئی

آجوئی ءِ گرئیگ ، آجوئی ءِ قدرءِ زانگ ءُ آجوئی ءِ دیمپانی کنگ چہ گہیں قوم دوستی ءُ پسنخ ءَ بہرہ مند انت ہما قوم کہ چہ ہمے لائقی ءَ سیر ءُ پُر انت گوں وتی ذگریں ہونا وطن ءِ آجوئی ءُ دیمپانی ءِ اینشگ ءَ دیم ہوئی کنت آ تاریخ ربیدگ شاعری ءُ ادب ءِ تاکدیاں ہر عہد ءَ زندگ انت ۔ بلوچستان سرمچاریں ، بہادر ءُ دلاوریں ، ننگیال ءُ ننگپالیں بچانی گلزمین انت ایشی چیر جنگ ءَ قہاریں زور مند پیش کنزت انت بلے بلوچ راج ءَ پہ ہکل ءُ گورگنداں پندان ءَ آہانی اومان ءِ کلات پہ آہاں ریک ءِ ہدیرہ جوڑکت ۔ نفسک ءِ کھنڈگ بہ بیت کہ گوک پروش ، قلات ءِ میری ءِ میدان بہ بیت کہ مستونگ ءُ گدرءِ کوچگ بدواہانی سرمدام بلوچاں ستگ ءُ دمھونڈ وارانی عیٗذ کتائیتنگ ۔ بلوچ چوکہ چہ بندات ءَ آزاتیں قومے بوتگ آں چہ آزاتی ءِ قدر ءُ ارزش ءَ جوان سرپد انت ہمے سبب انت دہ یکہ برصغیرءِ آزاتی ءِ جہداں درملکی قوم ءَ راوار خطاکت تہ بلوچ ءِ آزاتی دوستیں باسکاں آجوئی جہدانی بے مٹیں کمک کت ۔ نام پہ نام گرئیگ ءَ چوشیں صداں راہدربر بوتگنت کہ آہاں وتی زندءِ جوانیں بہرے پرنگی ءِ کنیر ءَ گوازینت جان ءُ مال ءِ ندر ءُ قربانی ءَ چک ءُ پد نہ بوتنت ینٹ ۔

گلزمیں ءِ سرءَ آجوئی ءِ رودوٚ ءُ کمک دات۔ آزاتی ءِ قدر
گلزمیں ءِ مہرءَ سرمچارانی جہد، جہلی گُفتارانی تہا شری ءَ
جڑ کیت۔

چہ آسمی وطن ءِ حاک دنت بودءَ شتر
ماں گواچنی وطن ءِ چاہ ءِ آپ، آپ نہ

ماں چم صباہ ءَ چو الماس ءِ حاکیں شال ءَ
ادبیگیں چو گرانازءِ دلبریں خال ءَ
ماں گلزمین چو اسلام ءِ رحمت ءِ نادرہ
ماں گواچنی وطن ءِ چاہ ءِ آپ، آپ نہ

گلیتی ءِ چہ دُراہیں تیاں پاک توے
چہ آس ءَ دوزخی دوٚرے، بہشتی حاک توے
بگوشں زمانہ، کہ اچ مانجات ءِ راءَ بگر
ماں گواچنی وطن ءِ چاہ ءِ آپ، آپ نہ

پہ دشمن ءَ ترا دریا ءِ چول مستیں گوں
پہ دشمن ءَ تراکوہ ءِ تلانگ گٹیں گوں
دل ءَ پہ بیت ہچے غم کہ تئی خدا وا ہر
ماں گواچنی وطن ءِ چاہ ءِ آپ، آپ نہ

دل ءِ سرءَ تو منا داشتگ چو ملتےءَ
کناں تئیُ خدمت ءَ من چو اصیلیں کچکّےءَ
کہ مات ءِ پا دانی چیرا بہشت ہست حاضر
ماں گوا اپنی وطن ءِ چاہ ءِ آپ ئَ آپ نمز

محمد حسین عنقاؔ

مردی قولءُ توکل

بلوچ باز سادگیں، نہمت گریں، راست کارءُ راستگوئیں مہلوکے کہ بیسہءُ دل پہکی آئیءُ گچین وصف انت چوکہ اسلامی سکینءُ راہ شون آئیءُ ہون رءِ تہا ہوار انت پہ لشیءَ آ قول ءِ موکگ، عہد و قرار ءِ سرءَ محکمی ءَ اوشتگ ءَ مردانی عزت نزانت ۔ ننگریں عومرءِ قول تاں روچ مروچی ءَ بلوچی زندءَ یاتگیر انت ۔میر چاکر، ہیبتان، جاڑوک ءُ شئے مریدءِ قول بلوچی تاریخ ءِ پہر بندگی دیپترے کہ تانکہ جہان است قول ءِ سرءَ اوشتگ ءِ حوالہ ءَ ہے مزن جگریں بلوچانی نام گوں عزتءَ گرئیگ بیت

ماکرتیچءِ دل سبنوکیں گورتیچ ءُ تہارءِ دمیں دھنزءُ مجانی ماپتوشتگیں کوہ ءُ کوچگ ءَ بہارگرءِ گل سہرءُ گواڑخ ءِ کاروان ءَ بوجگ بنا کُت ۔ دشت ءُ سرشم چہ پُتّ ءُ گواڑخ ءِ خماری ئیں وشبوءَ لہکت انت ۔ہما کا ہچر کہ گہُرءِ گرپت ءَ حشک کرتگ اتنت یک زندے پدا سوز بوتنت ۔ تُنّ ئیں کوچکاں کشارانی سوزیں سرنگیں ماپتوشت انت کاڑانی گندگءِ ٹہک گوں بگّ ءِ ٹلوآنی تواراں ہور تور بوہان ءَ گل ءُ وشکامی ءِ مستاگ بوتنت آسُودگی ءُ وژدلی ءِ پُرکیفیں چاڑ ءَ زند پہ ملوہالوے رُزت زندکہ چہ وہءِ دورگاں آزات بیت راجی ئیں چستءُ

اسیر دل نہ ندگ بنت ۔ چوشیں نوبت ءَ کہ چاکر د جلوہ ناک ، سیر طمع اوراجی رند ءُ بُرہ خمارات سردار چاکر خان رند ءِ دیوان چہ گھبرد ءُ جکیں ورناہاں ، چہ بورتاجی ءُ نامداریں شہسواراں درسیں ءُ چاپ ءُ ازم کاراں جنچنگ اَت ۔ بہادری ، دلاوری ، سرجاری ءُ کس مہ یکی بلوچ ءِ شان انت ہمیشی سرباربوت آزات ءُ دل مہ چینڈیں مہترانی مردی قول ءُ قرار کہ تاریخ ءِ آئی سرء اے ڈول ءَ پہر لبتنگ

رنداں قول کتگ دیوان ءَ
یکے چاکر شیہک ءَ
و " اقرار انت مناں من زند ءَ
دروگ ءَ نہ بنداں وس ءَ "
و قول کتہ جاڑو ءِ جڑیں مست ءَ
" آنکہ منی ریش ءَ بجنت دست ءَ
زیند ءِ غ نیلانی دل ءِ کست ءُ "
و " حیبتاں میر ءَ مں رند ءُ دیوان ءَ قول کتہ
ہیبت براں راستیں دست ءَ مں نوحتاں جتہ
" آں کسے ڈاچی گوں منی یگ ءَ گوں کپیت
قول انت مولا کنڈگ ءِ شادیم ءِ چہیت "
قول کتہ مرید دیوانگ ءَ

و ٔ قول انت منا چو عومر ءَ
چو عومر ءَ قول انت منا
کسے بلوچیت دادن ءَ
من دادن ءَ بند نہ باں
بندیگی مردنے نے یاں

او پدا عہد ءِ محشریں تمنی سروک سردار چاکر خان ءَ قول ءُ قرار کنوکیں رندان ءَ آزمودگ گرئیگ ءَ چوشیں چکاس بنا کرتنت
و یک نہ یک نہ پکے کارگران ءُ چیزے وہد نیام ءَ اڈ کنان ءَ جاڑو ءِ تاسرپدیں پنج ءُ نزنکیں سنگت مہتے ءَ جاڑ دء ءِ ریش ءَ دست لائیگ ءَ سکین دنت ۔ ردچے جاڑو ءِ نوک نہالیں پنج پہ نازانتی پت ءِ ریش ءَ دست پر کنت جاڑو پہ قول ءِ سرفداری ءَ زحم ءَ درکنت وتی نادان ءُ ناسرپدیں پنج ءِ گردن ءَ جنت ۔ دومی دعک ءَ دیدیکہ جاڑو ءِ دلی دوست صدے جاڑو ءِ ریش ءَ دست جنت ہم جاڑو آئرا کشیت۔
و میرہیتان ءَ چکاسگ ءِ خاطرءَ میر چاکر خان ءَ وتی بگ ءَ برگہیں ساندگوں ہیتان ءِ بگ ۔ بور کنائینت مہ ہیتان ءَ زانت کہ چاکر چونیں نزوراک ءُ بیر گیرے ۔ بلے چو کہ آئی قول کرتگ ات کہ "ہر کسی ڈاچی گوں منی بگ ءَ گوں کپیت ۔ قولیں کہ میلا ءِ کھنڈگ ءِ آدیم ءَ جریت" آدتی قول ءَ

ءَ قول کنت ۔ نزیک انت کہ چہ ہمے سبب ءَ ہونی جنگے جت
بہ بیت سردار چاکر خان وتی لیڑہ ءَ چو گوشیت ءَ بخشائیت۔

حیبتان ءَ پہ لاگریں لوکے زہر کناں
باسکءَ پرد شاں، ماں لدءَ آسے ماں کناں
من وتی گرم ءَ کئی دوارجاہ ءَ سارت کناں
ایرنگیں لوک پہ چنگ جن ءَ من بخشا تگاں

و یک گوربامے ءَ سردار چاکر خان ءِ سکین ءُ شوردیگءُ ڈومب شئے مرید ءِ کلّ ءَ رونت سازجننت ءُ پہ داد ءُ دلمانگ بنت۔ شئے مرید گوشیت، بلوچ پہ ہموتت منی شیرازی لڑ شمارا درکار انت کہ جمازگ بلے ڈومب آئی دستار حانی ءِ سوالی بنت۔ شئے مرید وتی زباد مالیں دستار ءَ وتی قول ءِ لپھو ءَ بخشائیت۔

اے ڈول ءِ مردی قولانی شرف ءَ داران ءَ ہرسئیں دلاور ءُ بے میاریں میر وتی قولانی شانءُ ءَ برجاہ بنت۔ بلوچی رندءُ چوشیں سستا سمائیں کارپد وتی دردَر وَت انت، ہنچیں عہدو قرارانی سرءَ گوں ہمت ءَ کارمرزی دگہ بازیں دلپدریں احوال شوند ارنت کہ چہ آہاں یکے حانی و شئے مرید ءِ مہرانی قصہ انت کہ بلوچی لوزانک ءِ گرانقدریں گنج انت۔

گوں خیال ءِ بجاہ سیل کن ات۔ چہ کوہانی گرءُ گٹانی دیگاں سیہ بزیں استیں ءِ چہ سیرمگیں شار ءِ پلوءَ ماہ ءِ جھکانی ءِ دلبودیں روشنائی برمش دیان انت کہ ہبیتی نذارہ ءُ کنانءَ

شئے مرید چہ حانی ءِ جتائی برا نزءَ سنچگ ءَ انت ۔ دگہ دیمے ءَ
نزین ءِ کوہنگ ءِ چیرءُ چو مسکبوئیں ساہگاں ہشتی آنی سرءَ ساہیل
انت ۔ گروک شہم دیان انت ۔ مُرید ءِ دل شوق ءَ بے تاہیر
انت ۔ آئی تنزءَ ہمے جہکانی ءَ گروکی شہم آئی دوستیں کج
حانی ءِ حسن ءِ گروشکے ۔ ہما حانی کہ آئی وتی قولانی دڑائی کنگ
اَت ءُ جاکرءَ چہ شئے مریدی قولاں سیت کناں ءَ آئی دستار
ہک سُگھڑ ءُ مہگونیں کارڑے پردت بریگ

من مسجد ءَ دنتہ نماز
پہ چار رکعت پچرز ءَ گزار
لانگو کہ کائنت جپتگ ءَ
نندنت منی راستیں کش ءَ
من کہ سلام گردینتگاں
لانگو بلوشت دادن ءَ

و

من دادن ءَ بندنہ باں
زہہ ئت منی جمازنگ ءَ
نزین ءِ ہزاری مرکب ءَ
تیغ ءُ گوں پچکیں اسپرءَ
یترو کمان گوں جابو ءَ
کارتچ و برُدکیں خنجرءَ

و

گوشتہ اگازی لانگواں
لوڑوں دُنانی حانی ءَ

- من بیتر بہہ منتگاں
چہ رنانگ ءَ ردکپتگاں
جُست اُں نہ کت چرہچ کس ءَ
حانی ءِ عاریپیں پت ءَ

- حانی نہ بکشاں لانگواں
بدقول باں گوں چاکر ءَ

- چاکر ہدوئے ظاہر ءَ
بازیگ دنت ہبی سرءَ
پیش حانی ءِ ہم دلیست کتہ
رندءَ سوالے پرکتہ

- زیبرت و نانی حانی ءَ دستار ری نامے پرنت
اڑ من کہ چیرو اندر انت، راج ءَ منامے رسیت

- حانی من بشکت لانگواں، پہ جنگ جنیں رہالواں
گندانی ھنکیں وپداں، کوراں چہ ہر دو دیدگاں

نوں عمانی دائمیٔ رنجتگیں اولاک کہ وہدے ءَ جنگانی زوانشیں پٹ ءِ شیکوکیں سگاراَت، نامراد اندوہانی آماچیں مُرید روچ ءُ شپ دتی جبین ءِ تہا جمبلاسں کنوکیں آسں ءَ کپتگ اَت ۔ آئیٔ جان حانی ءِ نہیرانی آس ءِ سچان ، عشق ءِ پتر ءَ شعر ءُ گفتارانی چڑلیسک ءَ تالان کنان انت ۔ چو گوات ءُ نہ آرا شپ جاگہ انت نیں روچ ءِ دوار رحانی ءِ نہیرانی سوک ءُ سوزمان ءِ سارت کنگ ءُ گیابیں

دشت ءُ بے گوازیں کوچگاں، دبرسریں منزل ءَ ڈل ءُ ڈڈنکیں
راہاں نالان انت - آئی ءُ ہر یک افاد ءُ گیں سارت دپ زبان
کنت ءُ گوشیت -

غمزدی بارے من چہ بازار ءَ گراں
نیئیں جڑش زیرنت ، نے دو دنالش چست کناں
لیٹروش چھتریں پہ دل ءِ ناکامے براں
زیل ءُ زہریں انت بمنی گٹ ءَ کپتگاں !!
چاکر ءَ پہنادی من ءَ کالمارے جتہ
اچ دل ءِ بنداں، چہ منی لشت ءَ درشتہ

مروچی ہم چہ کچھی ءِ جل کنوکیں پٹ ءُ برانزیں گرہ وکیں کوہ ءُ کوچگاں غم نصیبیں شئے مُرید ءِ آسگوار ءِ ہچول ءُ تبدءِ تورشت ءَ زہیرانی شل سریں گواں چست انت -

حانی ترامنت کناں
منت وزاری ءِ کناں
اڑمن سریک ءَ جھنڈ مکن
مارا پہ نیم بجی ءَ بگند
بہل کہ حمو بُل ءَ چناں
چون ءَ گنوک دیوانگاں
عشق تئی پروانگاں
ماراں پرا دست ءَ گراں
سیاہ روں دست ءُ چاک انت

حانی ، منی رادیں گردک
من تانہی نوداں جنوک
لہیں غمانی دیر کنوک
چوشش منا تیریں مجن
شلیں نہاں من ڈوبہ ءَ
اے رنگ منی ساہ زروت
زیر تو وتی جودرءِ جگ ءَ
براتہ رءِ دوگوشیں خنجرءَ
ڈیل دیۓ منی پاکیں کشءَ
ہردو کشاں پار گوزیت
حون اُن ہلکہاں رچینت
پاک کن گوں شاریں پلو ءَ
گوں حنی رجیں موردانکاں

صبحی کہ بیا انت دسگہار   شاری ودابانی سشلی
اڑ ہتو ہے پھول کننت   شے ننگریں کئے ءَ جتہ
کسے ءِ بدی ءَ آزات   اڑدت میارءَ دیہ کنئے
شے پہ سشپانی چرگ ءَ   ما گوں میاراں پلتہ
دوشی ہے واہدی شپءَ   میرچاکرءِ بور ءَ جتہ

دل پہکیس، پیروزگ نیتّیں، وفا ءِ ہُدا بندیں تشئے مریدءُ حانیءِ زہیرنالیں شپانی نُور شابیت ءُ شاہگان بُوان ءَ شُت انت، ایوکیں بیگہانی جڑیں ادمیت ہگول ءِ آپ بوت انت آہان ءَ نیاد ءِ شیرکنیں انباز نصیب نہ بوت انت غم ءُ رنجانی نیام ءَ ورنائیءِ تراڈچک پروشش بوتنت مہرءِ وشیاں نہ بہریں دل، زدراکیءِ ہیرد لا ءَ دپ پارچ کت پلکنت انت - دوریں دو دل غمبادیں شپانی تہاروکی ءَ عشق ءِ زہیرگیاں جتان ءَ یتوگیں زندءَ یکدگرءِ دیدار ءَ کورانتنت بلے مہرءِ ہر یک دمان پہ محشر ءَ گرءُ گستا بُوان - بے نصیبیءِ آماچ، گنوکیں عشق ءِ جمبلاسیں آس ءِ دلاہیں حانی ءَ شئے مرید ءَ زدراکیءِ تہاریانی سرءَ چوشش بددعائی ءِ ارس آورت انت -

فسیح پورءِ برزیں قلات
سن بات سنی ءَ روات
چاکر بہ مانیت نے کہ دوست
بورے بہ مانیت نے کہ کوٹ
بھینگی مہ وکنت من جہہ ءَ

شہ مرید

چاکر تئی میرتی بنگرات
لوگ ءُ تئی آسے کپات
بور ءَ تئی درزے براۃ
دست ءِ نشانی گار بہ بات
دل تئی گناہاں بار بہ بات

حانی

داستان

دوہچ مئے قوم ءِ رہبیدگ ءُ ازم ءِ ہماکمال انت کہ ملکءِ
تہا، درملکاں مزنیں قدرے آورتگ۔ گوں گلمنگیں وچاں زرنیگیں
تہرتہرءِ پوشاک ءَ دریں ءِ جلنسکاں دیان ءَ بلک ءِ درزگہار ءُ
ہمسرانی نیام ءَ گرانازءَ دتی عارلیغیں پت ءُ کنگرییں براتانی
لاشہانی کُش ءَ موتک آرگ ءَ اِنت، ہمے سرمچار ءُ مڑاہداریں
سیادانی بلوچی شان ءُ مڑاہ ءِ قصہ موتک ءِ دل سنبوکیں تیر
انت۔ گرانازءِ پت ءُ برات مروچی ہمنی ٹاکورے ءَ دشمن ءِ
ہوں واریں سگار، ءُ آس گواریں تیرانی آماچ بوتگ انت۔
درزگہار ءُ ہمسرگرانازءِ گل گوانگیں لدکاں در آیوکیں گوہریں
بلے غم ءَ ملتنگیں گالاں دنگوش اِنت۔ یک کیئنگ توس ءَ کست
ءِ آس ءِ روک کنوکیں نیاڑی ئے ہمے پُرسی بیلس مُچّی ءِ یک
کنکے ءَ تندوک انت کہ گرانازءِ کہول میرباران ءِ ہمتنءِ سرمچاری
نامداری ءُ ہستومندی ءَ دل کہُت ءُ آس وامن اِنت۔ آئی اوبار
کشگءِ قدح سرسچ بیت۔ دل ءِ تہتریں ءَ کست ءِ لہڑ
آرکنت آئی زبان ءِ سرءَ پہ ترژن، پیگور، چہ حسد ءُ کورمپلیں
گرانازءَ پہ تیرکو آں ماں بندبیت ءُ آئی غیرت ءِ آس جمبلوک کنت

" دُریں گراناز !

تئی جود میر للہ وت ہم ہے جنگ ءَ ساڑی بوتگ

آئیُ لاشہ ہمے لاشہانی نیام ءَ گوں نہ انت
زانگ نہ بیت کہ آئیُ چہ جنگ ءَ چون پدرانگ
جستگ ءُ وتا گرتے رءِ بُن ءَ چیر داتگ۔

ہے ترٹن ہرچنت ءَ کہ روساںچ بوتگ بلے پلیں گرانا زءِ ماہیں دیم سہر گشت ۔ آئیُ چماں غیرت رءِ ہون ءَ آرکت گرانا ز ءَ لوٹت کہ ہمے جاتینگ رءِ چماں بکشیت ، بلے چو سیہ مار ءَ تہرچ دارت ءُ ہمے ترٹن رءِ تیرکواں دل ءِ پند ءَ داریت ۔ اے مزن شاہیں میرباران رءِ کبول ءُ گیشتیر ءَ میرللہ رءِ مزن شانیں ہمادری ءَ سیاہیں پو لنگے کہ آپہ وتی ساہ رءِ رکھینگ ءَ چہ جنگ رءِ نواشیں پٹ ءَ نگوری درکنزتگ ءُ آئی بمجوشیں بیک ءُ جاڑیں دُراں ءَ تک ءُ نیلانی تہا شپتگ ۔ گرانا زچے ءَ سیءُ انت کہ میرللہ ءِ بدن چہ تیر ، تبر ءُ زہریں زہمانی ٹپاں گیچن بیت آں جنگ رءِ پڑ ءَ چہ سار ءَ روت کپیت آئیُ نوکر گلامو آتڑا یور ءِ نہ ین ءَ سندیت ءُ چہ جنگجاہ ءَ درکنت ۔ بلوچ زال جود رءِ نیز مندی ءُ سگیت بلے آئیُ نگوری رءِ پیگور ءَ ہچبر سگت نکنت ۔ کنست رءِ تیراں پٹئی یں گراناز چو زہر وارتگیں پُلنگ ءَ تراڈکنت ءُ وتی زند رءِ ہمراہ میرللہ ءَ گو ! ایں گالاں بندیت ءَ میارگیگ کنت ۔

پہریں بستنت پیسری روچاں
گوں وتی جانی دزگہار کاں
کیت تئی شیری کشتن ءِ احوال

گوں مری دنا یاں شلانگیناں
نیل کناں گُل ءِ ہر چار سریگاں
در کناں پرہ کنڈیں کسّڈ دیگاں
گوشش بنانی پارستگیں دراں
درستاں من زیانیں حقھے شیپاں
مرمصیبتیں میڈھے تنداں
ہر بہ کہ جنگانی ھلاہوشاں
دژمنیں مرداں دست گلائیشاں
کیگدیں مہلنجاں فراموشاں
گیر تڑا کا تکنت نیا دا ملانی
سارت و ہونکیں کل بزرگانی
گنگل و دزبا نزی جنبکانی
گیشتر منی ماہیں دیم عُزرانی
للہ منی لائپ لیٹ جنگ ماری
پرمنی کونشیں زالنسراں رستے
للہ منی سہرانی پت و براتے
دن صلواۃ ءَ او محشر ءِ رد ءِ چ ءَ

چہ حسن ءِ بانک، مڑاہ ءِ بندر، شاہی تبیں گرانازءِ سہریں لنٹاں ایر کنز تگیں ہون چکیں گال وہدے کہ ہلک ءِ چارسرُدگاں تالان بنت، قاصدءِ بے باکیں دپ ءَ گوارنت تہ دشمن ءِ داتگیں ٹپّاں تزندیں میر للہ ءِ ٹپانی سرءَ واد پہ شانت۔ تحت ءِ کلنڈءَ مرگ ءِ گوُر گندانی دیمپانیں میر للہ وہدیکہ ہمے گالاں اشکنت آئیءَ زرد چہ زہرءِ قہریں آس ءَ سچیگ بیت روچ ءُ ماہ ءَ ہجبر ندیستگ کہ لج پالیں بلوچ پہ ساہ ءِ ہر جنگ ساعت ءَ جنگ ءِ پُٹ ءَ بجہیت۔ میر للہ ءِ جان ءِ ہون آسیک بیت ءَ شور گیپت بانک ءِ تہریں شگاں، مزن ٹپیں لزرا تگیں زہیماں زیاست تورینوک بنت آئیءَ زردءِ آس درستیں جان ءَ تالان بیت آئیءَ بند بندءَ سوچیت۔ غم ءُ اندوہ ءِ آرآترا چہ دشمیءِ تاہیرءَ درکنت غمانی بے گوانزیں سیاہیں زرے ءَ ہتہ بنت میر للہ یک غیرتِ مندیں زحم جن ءَ جنگانی اامیں مردے ات آئیءَ سگارءِ شہم ءَ اُمیرا بہ بداں ملموتی تو ناپ آورتگ ات۔ آپہ مردی زندگ بوتیگ ءِ تارءَ سنی ات۔ آہرا چریں ناہودگیں دُردگیں بہتام ءَ جُلگو مینت۔ آئیءَ ٹپّاں چو کہیر ءِ کنٹاں لمبہ کُت۔ آئیءَ خیالانی تہا وتی ہما سگار دلیست کہ دشمن ءِ ہوناں چہ آپشون ءَ ریچان ءَ پہ شتگ ءُ جنڈ جنڈ بیتگ ات۔ گرانازءَ آئیءَ جنگ ءِ پٹ ءَ شیری گوں رگ ءُ مردریں سلہ کدی دیستگ اتنت ہمے نگیگیں حالاں میر للہ شیرءِ دُوشم ءَ چوسش کاریت۔

گوش کن اد دربں نوک نباوانی
من نہ کرتگ مستی امل تابانی

مرد نا مرد پیداورو درست انت
مردانی جنگانی نشان ہست انت
نامرد گوں شر میگیں دپ بست انت

ہپت سلاح ءَ کہ سار منا بتگ
گوہریں تیگ ءِ بُنڈ منی دستیں
اسپردل چُنڈچُنڈ انت حراسانی
من سرءَ ژند انت ہول سیتانی
چارده چپردکیں تیر منی جابنی
بیدے سکارانی ناجکیں ٹپاں
ناکن ءِ گیگ نیستیں منی جان ءَ
انگوں پیڑانگ ہبے جسم ءَ

ان توے گراں نازکنٹ گہرانت گزی
ہارش چہ دوریں جانباں کارانت
ییرش پہ دشتیں مہپلاں زورانت
برزمنا بیسٹانی سرشں دانت
نے ترانش بارت نے ہارش تیلناں
برانش پہ حامی کُوپگاں زیراں
گورمن وددراں سچنت پاساں
جوچراگ ءَ روک انت ابرآساں

تو اگن منی کھیں رۂ پلو ءَ زیرے
تاجگیں ٹپان پداں گندے
وت گشتے دیانگ تراچون انت

اگں نہ مرتاں من چے کل ءَ چڑاں
من پہ جونگاں آپ نہ ہاں سارتیں

دورنیں چاتاں سنگ اگں ریزانت
کینگ چہ مردانی دل ءَ کنزنت
نہ سنگ ریزنت مں دورنیں چاتاں
نہ کینگ چہ مردانی دل ءَ کنزنت

بیر بلوچانی تا دو صد سالاں
لستہ ئیں سرداناں دو دنیا ئیں

گراں نازمنی ھبنگانی گہارکے
دن صلواۃ ءِ و محشر ءِ روچ ءَ

آزماں جُلگو مینوکیں درس

(لوٹی)

روچ بامسارءَ گوں نُور شنزگ ءَ چست بُوان انت کوہستگ ءِ گُنج گُنج ءَ چہ دو تکیں گدانان، چہ کرٹی ءِ کلاّن جنتران گرّگ، میشانی بہارگ، چکانی گریوک ءُ ماتانی ہڈینگ ءِ توار پیداک انت - ہمے کوہانی تل ءَ چست بیوکیں پہ گوانک لیکوکیں موج ءُ گل ءَ بال ءِ جاگرد ءَ مست کنان انت -

گدان بلوچ ءِ ربیدگ ءِ براہ، سکّی ءُ سوریانی ہمراہ انت شیکوکیں گورتیح آئی تناباں چکاسیت، رگام ءِ شل آئی تل توک ءَ مینسیت نکنت - یک شاعرے گدان ءِ کمان ءَ گوں درین ءُ شبین دیان ءَ گوشیت -

مئے گدان انت ماجہان ءَ جوش

وشتنا بی بی ءِ گدان ءَ چوش

گدان ءِ گندار ءَ بستگیں گوانزگ ءَ بگند - گوانزگ ءِ کش ءَ شیرزالیں مات ءَ زان دو تل کرتگ جنتر درشگ ءَ انت جنتر ءِ گرّگ گوں لول ءِ ماتی مہر ءِ زہیر ءَ ہور بوان شیرزالی خیالاں روشنائیں عاقبت ءِ نشان ءَ دیان انت - بلوچ مات ءِ داتگیں لولی چہ گردشک گردکیں جہان ءِ واہگاں گسر ءُ گستا انت - بلوچ مات پہ وتی سنگیں پُنچ ءَ آزمان گوازیں بادگیر نہ لوٹیت آسمان جُلگو مینوکیں ہمت، مزن مرّی - سرمچاری

بلچ پاگی ءُ راجی شان ءُ شرف ءِ دلمانگ اِنت ۔ آئیٔ سرلک ءِ ہمسریں نالاتی نیام ءَ ہما وہد ءَ بُرز بیت کہ پچ گوں سکاراں وتارا سرساہگ چہ سیالی جنگ ءِ نواشیں پٹ ءَ آئیٔ مزاری مرک یا شیری سوب ءِ حال رسیت ۔

شادہی پربند

بُرزیں کوہانی دامن ءِ میتاپیں سرشماں جانکش کتگ ، قہریں زمستانءُ گہُرءَ بستگیں ، ٹُنڑتگیں درہچاں پدا بود کرتگ ، درہچانی لمباں سُہرگیں کروُمل پُل کنگءَ انت ۔ گرنچوءُ غنچ دوبر درنابُوَن انت ۔ رد آسان ءَ ماہ ءَ چہ سیاہیں استون ءَ سرکشتگ دتی زمیں دلبودیں مہکانیءَ بہر کنگ ءَ انت ۔ چہ سبز بزیں ٹلّال مستءُ بیساریں کوگانی توار ، چمکانی آپشون ءِ زمیلاں ہور بُوان سروزءِ گیتءِ گمان دیگءَ انت ۔ سیہءَ تہار دمیں گدان ءَ وشدلیءُ شادکامیءِ شدّہے پوشتگ کہ ذیکیں شیرمچیں پسگءَ گلاب گوشتیں رنگے در آورتگ ات ۔ ءُ گہارءِ آنیسیرءِ شادکامیءَ ڈھلءُ سرنائے درلیں ءَ دل ءِ زنگاں شودگءَ انت ۔ ہلک ءِ سپہءُ براہداریں ورنا پہ چاپءَ درکپتگ انت ۔ عطرءُ زباد مسکءُ مہلب ءِ بوگواتان ءَ گون انت ۔ دیرگ ءِ تواروش ملگیں کارڑانی ٹہکیں کندگاں ہور ہوار بوان انت ۔ گل کارءُ چکن کار پوشتگیں کوہسری کبگیں پری زمیلانی درلیں ءَ لڈان ہالواں پہ بندان انت ۔

ھلو ہالو کنئت وشیں ہلوئے
ہلو ہالو کنئت میرءِ منیءَ
ہلو ہالو کنئت آحتہ چہ دورءَ
ہلو ہالو کنئت چمانی نورءَ

ھلو ہالو کنئت میرءَ منی ءَ
ہلو ہالو کنئت میرءَ یلین ءَ
ہلو ہالو کنئت پل گدین ءَ
ہلو ہالو کنئت میرءَ منی ءَ
ہلو ہالو کنئت بشیرین مزارءَ
ہلو ہالو کنئت دریا دلءَ را
ہلو ہالو کنئت میرءَ منی ءَ
ہلو ہالو کنئت زحم وکشائءَ
ہلو ہالو کنئت لج ومیارءَ
ہلو ہالو کنئت میرءَ منی ءَ
ہلو ہالو کنئت شاہیں بلوچاں
ہلو ہالو کنئت مئے ماہ دردشاں
ہلو ہالو کنئت میرءَ منیءَ

ڈرامائیت

چاگرد ئُوک بیت، نذارہ بدل بیت تہ صوت ءُ زہیلانی گال ءُ ہرہ ہم بدل بنت۔ ہمانچو، جنتک کہ مات آئرا لولی ڈیگ سہڈینگ ءَ ات نوں پچّکیس ورنا، خمارچمیں کار ءِ رنگ ءُ رسیدگ انت، گوات ورنائی بہارگہ ءِ دشبواں گوارنت، چاگرد رنگ ءُ نورشنزیت کپوتانی کو کوشانی بہارگ۔ جمکانی لیکو، شپاہکی واہُو ہر چیزءَ نوکیں گوناپے رستگ۔ چیز ہما دیمیگیں انت بلے ورنائی ءِ شراب چکیتّ چم آہان ءَ نوک ءُ نوکسر گندنت ورنائیں شپانک جو ءِ بینگیں آپ ءَ وتی کھلی ءَ پُر کنگ ءَ اِنت۔ سوزیں زامر ءِ درنگ ءِ دیماگلاں شرمینوکیں کارچے وتی گوُر ءِ ورنماں چلکینان سرنگیں ءِ پلّو ءُ دستاں پیچان، ڈوک ءُ ٹارنی کنان ءَ شپانک ءِ دل ءَ ایرنزگ ءَ انت۔ ایشانی ہمے پُر مہریں گال ءُ گفتاراں اے رنگ ءَ ڈرامہ ءِ شکل در آورتگ

جنتک : بیا مناں درزگاں ایرکن او اسپیت چادری

بچک : من ترا درنگاں ایرکناں سہرپشکیس جنتک
من ترا درنگاں ایرکناں مزدءَ چے دئے؟

جنتک : یادیاں ہارءَ یا دیاں دست ءِ سنگو ءَ

بچک : چوں کناں ہارءَ چوں کناں دست ءِ سنگو ءَ
شیپکیں پونزو شنگیں مہپرے دلما نگاں۔

جنک : شیتگیں پو نزدشنگیں ہمیرچو دست ءَ ایت
زامریَ ترنجے بال اد درنگاں آبشاں

بچک : کوہی ملخے بال تئیَ سرچیڑاں چراں

جنک : نودی کٹلگے بال اد من کوہ ءَ رچاں

بچک : تئی نیمک صیدے بال تئی لوک آپاں وراں

جنک : پنڑی دانے بال اد بترے ءَ رچاں

بچک : سبزکپوت مرغے بال ترا زیت پہ سنٹ چناں

جنک : ریچ رءِگرگشے بال اد دریچاں واب کناں

بچک : من شپانک مردے باں ترا دست لیٹے جناں

جنک : بیرمیں پاگے بان مں سالونک رءِسر ءَ

بچک : چنگ جنیں ڈدمبے باں ترا پہ داد براں

جنک : محتاج رءِ بچے بال اد پہ محتاجیں دل رءِ

بچک : ملکموت مردے بال ترا ر پہ مرک ءَ براں

جنک : دل منی شیت کہ دے منا بازیں وشی ءَ
من تئی بالوزاں بیاسیری کلہہ ءَ

بالاچ ءِ حلال باتاں پہر

کوہ ءُ کوہستگ چو مردم ءَ پہ دوستاں مہر پہ دشمناں قہر انت ۔ تاریخ ہمیشی شاہدی ءَ دنت کہ ہمے شاہگانیں کوہانی تہا آبدانی کنوک غیرت ءِ آزمان انت ۔ پہ ملک و میراث، پہ منصب ءُ مستری، پہ آسودگی ءُ ناجائیں بخششیاں ہمے عزت مندیں مردماں ہچبر دتی غیرت ءِ سودا نہ کرتگ بلکیں پہ وتی غیرت ءُ آزاتی ءِ حق ءَ ایشاں مدام زحمانی شیلگ ءُ ٹپنگانی گرندیں ہکل ءِ پروانہ کرتگ ءُ ہروہدءَ ساہ ءِ بدل ءَ غیرت دیاتہ چار تنگ قرن ءُ جاراں ایشاں گوں درملکی انگریزیں حاکماں مزاریں جنگ داتگ بلے چوہمے شتکیں کوہ ءُ تلاراں بلوچ ءِ بہادری ءَ ہچبر وتی سرشکون نہ کرت ۔ چوشیں پُرگوات ءُ غیرت مندیں گردن بازیراں پرُشتگ اُنت بلے کسے ءَ آہان ءَ جھو کینت نکرتگ ۔ ہمے ہمت گرءُ سکت سریں مردم دائم ءَ جنگانی پڑ ءَ زحمانی امام ءُ ظلم ءُ ناشری ءُ غلامی گار کنگ ءُ نواشیں بٹ ءَ اوشتوک بوتگ انت ۔ کوہ ءُ کوہستگ زحم جن ءُ شان ءِ واہندیں قوم ءِ رگاں دیمہ یکیں قومی رِدوایت ءِ آس ہنچو مان انت چو کہ چقماق ءِ اندرءَ ترلیشک ۔ بیرگیری ءِ جنبرہ ہمے مڑاہ ءِ منگلی دزن انت ۔ اسے یک گچین ایں وصف ءُ پختگیں ایمان ءِ نشان انت ۔

بیر بلوچانی تاں دو صد سالاں
لستہ ہئیں آ ہوئے دود نانیں

یا کہ —

سنگ زیزنت ماں دُور بُنیں جاتاں
کینگ ماں مردانی دل ءَ جاہ انت
سنگ زیرنت نیں کینگا ش کنزنت

بیر گیری دت یک مڑاہ ءِ شانے بلے بالاچ گورگیژ ءِ بیرگیری ءِ حدءَ کس نہ رسیت کہ آئی ءُ گفتار ءُ کار پد لگوریں جان ءَ ہم آسیگ کننت آئی گال چو انگر ءَ سہر چو کاٹار ءَ تیز ءُ چو کہن ءِ گرماگی آپ ءَ سارت انت چہ وتی برات دودا ءِ ہونیاں بیرگری ءِ جزم ءَ اے گال تاریخ ءَ وتی ڈوبرءَ چوگراں درشپیں گوہراں سوگہ داشتگ انت۔

من گوں بداں ہنچش کناں
میداں گوں ماہیگاں کتہ
بُزگوں کہیری شِنگراں
بانز گوں کپوتی ولّراں
ہیکاں کتگ گوں ارزناں
گُڑک گوں مزن چیڑیں جڑاں

یا مُلّا رگام دشتی ءِ اے گال

ہیرگوں دشمن ءَ آردش بی
(کہ) گزاں کنٹگ ءَ ماراں باد

دست ءِ دل برو دینی رمید
لاموبنت لدی یُس هزار

میر حبت بہا ننگاراں
گوُرکاں جتنی جارنیاں

بلوچ وتی ہون ءَ تاں قرناں شموشکار نہ بیت۔ بلوچ ءِ جنگی شاعری چہ بیرگیر ءُ بھرڑ مردانی جنگانی احوالاں پُر انت۔ البت بالاچ ءِ شاعری ءَ ہے سرگال ءَ ہما قدرے کہ رستگ آئی درَ درَ نگواہیت۔ بالاچ ءَ گوں چوشیں جُہد ءَ جفا چوشیں ہمت ءُ ہدوکی ءَ وتی برات ءِ بیر گپت کہ بلوچیانی چے کہ ہنی آدمی یات گِرگ ایشی مثال گندگ ءَ نہ ایت۔ چہ ہمے سبب ءَ بالاچ ءِ نام ءِ ہواری ءَ "بیرگیر" ءِ لقب گوں انت۔

ہشتاد بلوچ گُشت کسنگریں
دودا تئی ہوناں میرزیں

بالاچ ءِ نام تہنا پہ بیرگیری ءَ مشہور نہ انت آں یک پُرگوشیں، وش لسانیں شاعرے ہم است کہ آئی زبان پہک، روان ءُ اثر مندی ءَ باز کرزیت۔ شبین، ءَ بلید یانی میتگ ءِ حال ءَ دیان ءَ چہ ترس ءَ زالاں لرزان ءُ چُکّاں پیرزلان ءَ پیش داریت۔

اے مُرگ کہ شپاں نیم بال انت
بالاچ ءِ کمان ءِ تیر انت
گوکاں مرڑ کننت نیاڑ لیکاں

کُلّ ءِ پھوئیں مائیاں
دَشّ کُشّ ءَ گوشنت گوں جوداں
"بس کن دریگگ رانت بالاچ ءِ"

بالاچ ءِ نزءَ بیرگرئیگ "ہنچا ہُں" کارے نہ ایت پریشی مزنیں نہمت کشگ ، قربانی دئیگ ءُ چہ جہانی وُشتیءُ لذتاں بے بہر بوہگ الّمی رانت ۔

کہ آمرد کہ ہونان ءَ گرنت
بیزار چہ زالاں کننت
رِجنیّ ءَ کونائینت شپی
دُراہیں شپاں بیدار بنت
پہ دشمناں نیشاں دُرشنت
آمرد وتی ہوناں گرنت
ہَیسی سران ءَ زیاں کننت

بالاچ ءِ نزءَ ہون ءِ بدل "سانگ" زیرگ نہ انت ۔ ہما بیرگیر کہ چہ وتی ہونیاں سانگ زیر بیت ءُ ہون ءَ گرئیگ قومی فرض ءَ شموشیت آئرا بالاچ چوشیں سروسوج دنت کہ چہ ہمداں بیرگیر بد کپتگ ——

سانگ ءَ مزیہ چہ دشمناں ،
تران ءَ چرا جوریں بداں
آہر کہ تو روبہے چداں

بالاچ ءِ شاعری یک چوشیں آسے کہ ہرکس کہ بیرگیرے

آئیءُ گالانی اشکنگ ءَ رند آئیگ بیت تانکہ ہے نامی یُس بیرگیرءِ گفتار شپانی مجلساں گوشگ بنت دلانی تہا جمبلاسیں آسے روک کنت بالاچ وتی گفتارانی تہا وتی برات ءِ موتک ءَ نگوشیت کہ موتک آرگ نالانی کار انت بلکیں آں بیرگیری ءِ سبق ءَ دنت ہما آس کہ آئیءُ دل ءَ لمبہ کنگ ءَ انت آئیءُ تریشکاں پہ بیرگیری مردانی دلاں بہر کنت آئیءُ ہے ایوکیں بیرگیری ، جمیں وصفے ءِ شکل ءَ درکاریت بالاچ وتی گالانی تہا گورگیژنہ مانیت بلوچ جوڑ بیت آئیءُ فکر دوست ءِ مہپرانی تل ءَ بندیگ نہ مانیت بلکیں عہد ءُ باریگ ءِ پراہ پہنائیں زرءِ گوُرم ءَ اوشناگ کنت۔ ببر آنڑا وتی برات دودا ءِ گرئیگی انت بلے الیشرا قومی رنگ، سنگ ءَ خاصیتے چہ آئیءُ فکری گوناپ ءَ رسیت۔ بلوچ چے ءُ پچون انت آ چاگرد ءِ حال ءَ پہوش دنت۔

کوہ ئُنت بلوچانی کلات
ابنارسش بے راہیں گراں
بُرزیں ہشتی اش گواتگراں
پچ اش گچینی گونڈلال

بالاچ شاعری ءِ تہا نذارہ کاری ءِ وصف ءَ جوان بلد انت وتی برات دودا ءِ مرگ ءَ رندوتی کہول ءِ، وتی میتگ ءُ چاگرد ءِ نقشہ ءَ ہنچیں ازم کاری ءَ کشیت کہ دلاں ءَ سرُینیت

بوران ءَ گندان یتگءَ

آ ہینزگی روشں ءِ سرءَ
پُچکاّن گندال بسرورا
دوست ءِ زہیریں نالگاں
وَرداں مں بالاچ زِردل ءَ

دل چو گماریت رانت منا
بالاچ مں تندیک ساعتے
ہوُئی تتئ گرداں زندگ ءَ

بالاچ ءِ فکر ءَ نااومیتی نیست، ورد ءُ اندوہ، رنج ءُ غم ءِ سگت ءُ اوپار کشگ، ہر ظلم ءُ ناشری ءَ گوں پہ مزن مردی ڈیک ورگ ءِ ہمت، شپ جاہ ءُ روچ جاہ بوئیگ ءِ ڈکھ آئی شاعری ءِ بال ءَ برز برنت۔ آئی کم بئیں عمر ءُ کسانیں بالاد برات ءِ غماں چنگ رانت بلے آئی ہمت آزمان جلگومینیت وتی گوستگیں خواری بےسری ءِ ترانگ ءَ ہم کپیت بلے آئی جزم وت پہ دشمناں سوزیں سگارے بیت۔

خواری ءُ تہمت : چاکہ متی بیرگوں دشمناں گارانت
کمبریں گوسنچاؤں سر ءِ بارانت
کمبریں گوسنچان ءُ کش ءِ کلّی
توبہ چہ گوسنچان ءَ دو بندیناں
کلّیّ آنی بنداں ورو کیناں
چہ زہانی جوشینتگیں آپاں

کہ صیدسش پہ ناکامی گراں آتگاں

کسانی ءُ بلیسری : من کساتان، ٹُبر ءُ گونڈاں

مرمریں آسانی سرءَ نُنڈاں

کولاں چہ گرمیں تاپگاں پنڈاں

زال منا نکورجناں پچاں

جزم ءِ درشاں : من مزن بان ءُ چوٹواں بلال

چوٹو ءُ گپّ ریش ءَ گلاائک باں

من کمانے پہ لیڑھے زیہ اں

چلّ و چار تیر پہ مارگیں گوکے

نذال سوہان کناں تیراں

پہ چگرد ءِ آپ داتگیں ڈُونکاں

کس گُبرے پہ گاٹی ءَ تیلیت

من دتی عارلیف ءُ پت ہون ءَ

چون بلّاں گوں دشمنیں مرداں

بالاچ ءِ ہمے جزم دپ زبانی نہ بوتگ بلکن آئی ہرچوں
کہ گوشتگ ات ہنچو کت - آں کردار ءِ پیکر ات آئی ترکمان ءَ
تیراں بلیدی ہنچو ابرجیگ کُت انت کہ نکشے ماں جہان ءَ
ایرکت

من پہ سہرنگیں دودا ءَ

آسے ماں لداں ما نداشتہ

نکشے ماں جہان کداشتہ

شصت ءُ ششں بلوچوں کُشتہ

بیدچہ ٹامراں سیاہیناں
بیدچہ کار سراں چینیناں
بیدچہ لیڑواں زونگیناں
بیدچہ سُرمگیں گامیشاں

بالاچ رُ سرءَ دشمنانی دست نہ رست ۔ بلیدیاں آئرا پہ شکان ءُ پنگور لسبت کہ بے ہکل دئیگ ءَ بلوچ جنگ نہ کنت الیش پہ مرداں میارے رانت ۔ ترا اگہ مردی منگھےماں انت ہکل بدے ۔ حال بدے دیم پہ دیم بیاماںکہ ورناتئ دیم ءَ دربیائینت ۔ بی برگ بلیدی ءِ شگان چوش ات ۔

پُچرّے چو دُزیں تولگ ءَ
واب ءَ کشئے براہندگاں
ہکل دئے او بیا پہ مڑگ
ورناشہ کلاں در کپینت
سریں لبتگ ءُ چاڑ کہ بنت
نیں کہ ترا گُلّ اسش جنینت
من دھکہ، ومتٹ راتمناں

بالاچ ءَ ہے شگان ءِ جواب داتگ ءُ بلیدی ءِ شگان روکناں ءَ گوشتہ من دُزّ ءُ تو سکانی واج ءَ جنگ نکرتگ بلے ہرکس زانت کہ یک دپے ءَ پوجے ببیت دومی نیگ ءَ ہک کسے آئرا پہ دانائی وتی دشمن ءِ دیم دارگی ببیت ۔

بالاچ ءَ ہمے تنزن ءِ جواب ءَ گوشتہ

بی برگ ! ترا ہوش من سرنت
من جنگے نہ داتہ تو لگی
شیری اول بور ینتہ بدی
نے بورلبتاں دہ صدی
نے لشکرے سیاہ ءُ بزیں
من پہ وتی ہیسی سرءَ
ہر شپ چو لشامی درھدءَ
بندان وکاپاں پہ مرگ

بالاچ ءِ جنگی شاعری ءَ ہنچوکہ پیش گوشگ بوت
پہ نذارہ کشی ءَ بے درورین مثال مان انت ۔ بالاچ وتی
گالاں ہما درگت ءِ حال ءَ دنت کہ پہ بی برگ ءِ کشگ ءَ
روَت بلے رد کپیت آ ئی نزامات یوسف ءَ کشیت ہمے
درگیجگ ءِ سبب ہم یوسف بیت ۔ یوسف آ ترا سوج دنت
کہ بی برگ ءِ گلّ ءِ دپ ءَ اسپرے درنچوک انت بلے
شپ ءَ ہما اسپرءَ بی برگ ءِ زال زوریت یوسف ءِ گلّ ءَ کَن
تگہ دنت بالاچ وتی گالانی تہا شپ ءِ شپ پاسی ءَ چیراندری
روگ ءُ دشمن ءَ کشگ ءِ حالاں یک شاعرے ءِ تب ءُ
زبان ءُ جوش پہ بندیت ۔

ہوروں پہ راستیں ہنگ ءَ داتہ ۔ درھگگ ءَ سیوائی کمان سر پتہ

تیر چہا علاہیگ کش ءَ گوُستہ ۔ تاں لحیف ءَ ءُ مںجوے شُپتہ

ہونے چہ پن واریں دپے رتکہ ۔ چیر جتیگ چنک ءُ گپتگوں تنگے

بلوچستان ءِ کوہ ءُ سرشماں بالاچ ءِ شاعری دائم ءُ نمیران انت اے جلگہ ءَ تاں کہ یک بلوچے زندگ انت آئی جان ءَ بالاچ ءِ بیرگیری ءِ جوش چہ ہوت ءَ گردنت ۔ ہمے گا لانی تہا نہ تہنا بلوچ ءَ وتی پیشی یئں عہد سرجم گندگ ءَ کیُت بلکن وتی استیں نوبت ءَ آیوکیں باریگ ءَ ہم سہراتی ءَ گندیت ۔ یک بلیدی شاعرے ءَ بالاچ ءِ پنچیں جہد ءُ جفاءُ محشریں شاعری پہ جوش ساڑا ہنگ ۔

بالاچ ءَ حلال باتاں پہر ۔ جوریں دشمناں باتاں زہر

مات پہ پُسگاں حیران انت ۔ گہار پہ بِچوٹ بروتیں براتاں

وسیگ پہ وتی نہ اماتاں ۔ کارڈ پہ سُتلیں قولی آں

من دی کرزپہ اسپر ءَ داتہ ۔ اسپر ءِ کرز پہ ملکی ڈیل ءَ

شپ ادل پاس گوں ۔ جنڈگاں گوُستہ ۔ دل منی مُرگی واب ستتا دداں

ڈُہتگ بیل ءَ کپت منی نام ءَ ۔ پادا بالاچ کہ آستگ بام ءَ

لانک وتی مردی تو کلے لبتہ ۔ میتگ ءِ بینگ چہ گسیگاں کپتہ

کایاں پہ کلانی ھبیلیگ ءَ ۔ برتاں کُلّ ءِ بانزی راستیں

پیتہاں کل ءِ اندر ءُ توک ءَ ۔ براسندگ واب گہنۃ زری کوش ءَ
آمزن پادینکیں جن ءِ ذدگاں

من وتی موجیں خاطر ءَ چارت ۔ کار نہ انت شلیں خنجر و ہوت ءِ

دسنوں پہ پولاتیں تبر زین ءَ ۔ کار نہ انت پولاتیں تبر زین ءِ

درگتوں سوہان رستگیں تیرے ۔ یکے مال مردوار ءِ دپ ءَ داتہ

ڈیہی

بلوچی صوتانی کوبنگ، کوڑانی ہُجنگ، گواتانی شیکگ ءُ کاسمانءُ مستی ءَ پرُیں لڈگانی درچ ہچبر چہ خیال ءَ در نکنزیت۔ بزگر ڈگارءِ شوہگ ءُ لنکار کنگ ءَ انت۔ شبانگ کوہ ءُ دیمءُ کوچگاں پسانی رند انت۔ راہگوزی ءَ لیڑہ ءِ مہار گپتگ ءُ ہیں منزلانی اومیت ءَ روان انت۔ چہ تہنائی ءِ درداں دمتوسیں مسافر راہ ءِ نذارہاں کنان ہلک ءِ زیبائیں نذارہانی خیال ءَ کار انت۔ ہمے درستیں مارگشت بلوچی صوتانی تہا درشان بنت حسن، نذارہ، شوق ءُ کیف چوشیں صوتانی براہ انت ـــ

ڈیہی ہم یک ہنچیں مہر آثاریں السی صوتانی تہرے کہ دنی چاگردءِ رنگ ءَ جوانیں پیمے ءَ شون دنت۔ گوات ءِ شیکگ الیشی رزم انت۔ حسن السی سرنوشت، ربیدگ ءِ بیان چہ ڈیہی ءَ جوان سہرا بیت۔

گواترڑ وکشتی، پنّ دی لرزاں

جھلکاں تئ جیگ ءِ آہرڈی

امت بندی ظاہر دروگاں

تھومنی جیگ ءِ آہرڑی

تھو دی کسانے من دی کساناں

مئے تئ گزراں چوشن نہ بی

منڈ وتی عارلیفنیں پٹ ءِ سایہ
رُستہ چودرنگ ءِ نزا مرڈی
موران ءِ شہرءَ کونجی کراماں
شف گول شمالال ردش کتئ
شیفگیس تئ پونزے تھنگوں تئ پلڑی
نیم شفال لالیٹنی دی بھری

شیفگیس تئ پونزہ ءُ تھنگی تئ پلڑی
دفرِو تئ وستانی دی نلی
برادر زہر گپتو شیداں رُغائیں
نرُتئ حاکم ءِ ، نوکر ڑی
سےَ چار جیڈی سّت کنانی
وشرڑو ہکنانی بیگا ہی
دستاں بنداں بھوتار ءِ اگت ءَ
پادرڑواں پرینتول دی میری
یار ترا پیر ءِ جھنڈانی سوگیں
من ترا رنجنیتہ دی کدی؟
تو من ءَ رنجینتہ ہمار وشی
آف نداتے مئ ہنجر رڑی

ماخو تو جزول شانک تھرڑےءَ

باہر بلاں گلڑاںان ءَ چری
ماخو تو نندوں لیوانی ہندءَ
ہر کہ شی گلڑی گار کتی
ماخو تو نندوں باہر مُخ ءَ
ہر کہ شی مشکے ترا کھینتی

لیلڑے لاڑے بلوچی السی صوتاں یک دگہ تہرے -
"لیلڑے لاڑے" صوت ءِ وزم ءُ سنگ ءِ شوندارنت
چوشیں صوتانی تہاموِل و مراد ءُ گوں کمال ءُ چیہانی زیملءَ
ہوار گیجگ بیت -

لے لرڑے لاڑے - لے لرڑے لاڑے
خانجان ءِ دور ءُ نوبتاں باتے
کاہے مروچی ، لوزاں بلوچی
خانجاں ءِ دور نوبتاں باتے
بچاں تئی ناسی پیرمیئے دوپاسی
خانجان ءِ دور ءُ نوبتاں باتے

ہنچوش اے السی صوت ءِ گال انت کہ

بارگ خدا بیاری ، بیاری میئے دل ءِ بہرءَ
یا کہ
گینجرءَ بال کتہ بُرزا - منی دل بیلی ءَ بُرتہ

چوشیں صوتانی تہا لزانی جہل ءُ بُرز کمترءَ ، دل ءِ راز
گیشترءَ درشاں کنگ بنت -

سخاوت ءُ دادبخشی

کوہ ءُ کوچگانی وشّ ءُ گوشیں گوات ءُ رستگیں موج ماں مُرّیں بلوچ کہ جنگ ءُ جُہد آئیءُ تب ءِ جوہر انت۔ تلارانی بُرزیں ہشتّ ءُ گواتگرانی لج پالبیں انس چوکوہاں سربلند، غیرت مند، بیترس ءُ جرمانیں ہمت ءِ واجہ انت آہانی سخاوت، مہمانداری ءُ دادبخشی ءَ نیلبوئیں نزیہ جُہکی ءَ ہمسری کت نکنت۔ آہانی ہمے وصف صوت ءُ شیئرانی تہاشتری ءَ پیدا ور ءُ سہرا انت۔ ریک لکھ بشکیں بلوچے ءَ داد بشکی ءِ جوش ءَ ہمے ترس دما کتگ اَت کہ ملوکیں زال اگہ ننگ مبوتیں داد بشکی ءِ شان ءَ ڈنّ نہ ات

البت عہدی نوبتانی مرّاہ ءِ مزن شاہیں شئے مرید ءَ تہ دشتار بخشگ ءَ ہم چک ءُ پد نکرتگ۔ شئے مرید ءِ سرءَ ہمے باروا ایرادگیری ہم بوتگ کہ

تاں مرد وتی جوانیں جناں
گُل ءِ املیں بانکاں
لور ءَ گوں تاسیں ولزہاں
جان ءِ کپر کوکیں گرداں
نحشبنت کسے ءَ دیاں؟

بلے شئے مرید ءَ سخاوت ءِ قدر جوان زانتگ۔ جہلی شیئر ءُ شئے مرید ہے ہبر ءَ پرّوت مزنیں سرفے زانت

ہر چنت ءَ کہ چیزے مردمانی گوشگ انت ہے گال سخیں
لوذ ہمذ ءَ پر بستگیں انت ۔ شیئرُ ہر کس ءِ کہ بیت ظاہر
کنت کہ بلوچی داد بشکی ءِ شان چے انت ۔

کھولیں منا چھو عومر ءَ
چھو عومر ءَ کھولیں منا
من بشکغ ءَ بنار نہ باں
بند بیغی مردئے نیاں
ہر چھی کہ کھئے اڈ قادرءَ
صد گنج ایں بے عیویں درءَ
زیراں چھ راستیں چمبوءَ
بڑاں ادو کارچ ءِ سرءَ
نیں بہر کھناں گوحاضرءَ
ہیلاں دگہ ہر ج پھذءَ
ہفت صد ہشت صد گورم ءَ
بگ گرمڈ وغیں بے شوں تھنت
شترطاں نہ داتھ ھزبرے
بھیڈی رنگوئی بنایاں
اڑ مانہ زیتھ کاملاں
بنگاہ وگرانیں لشکراں
داتھ پہ نام ءِ قادرءَ
بہ مؤمن و داشتغاں

برآ اصیلیں داللہ گراں
صحوءَ لڑ لیساں دراں
بیا نیت غازی وش دلءَ
وسشدل منی نامءَ گرئنت
داداں نہ لیکاں جادرءَ
کھین ءَکہ داہاں جاہاں
مڑسی مزن تھاپیں لڑاں
ایشاں غازیءَ برنت
ساڑی کعوچی سے صدی
پھ یک شف ءَ اوسارا غا
بوذ: بندغ - صحوی پہ سوالیاں برتھہ

لبزانک و ربیدگ

اوداں سیلی کن کہ صباہ ءِ صدف رنگیں سحار ءَ زندءِ
توشگ ءِ شوہاز ءَ چاگرد ءِ آسودگی ءِ خیال ءَ گلپوشیں لڈ
دیریگیں منزلاں بہ آن ءَ بولان ءِ تڑد گھیراں چوں دلبری
گاماں زوران روان انت گوستے ایشانی ہدوک ایشانی
طلب ءِ ہمگام انت مھیل بستگیں یڑ ہانی یاد ءِ چلنب
گوں ہما سازبان ءِ صوت ءَ ہمدرنج انت کہ مھیل ءِ
سرءَ نشتگیں کج ءِ شوق ءَ خمار انت - ذوق ءِ وشنیادی
بہ بیت کہ جتائیءِ پرورد یں زہیر، گوں سروز ءِ سوزناہیں
زہیراں چوشیں انگریں گال درشانیت

بیا حقیقتیں ہُد ہُد ھانی
راہگیں شاپی مرگ سلیمانی
طاہر قدسی باگ رضوانی
راز ءِ ربابو ماہتابانی
زیر مئی زہیتیں پوپل ومیراں
سِندشں گوں چیرد کیں چٹ چیراں
خیز کن برزا، بہ حکمتِ پیراں
شگر چو سیوائی شپیں یتراں
جبل اِرج گرنداں دیر زچہ ماتمبنداں

ماں گوُزان بے چہ تیہریں سنداں
کشے اِچ کوہی دومگاں دنداں
شر خیال کن دیرہ انت چنداں
گندے ہنکین و مہتری ہنداں
ملگزار سپیدا کنت نگھار کوٹیں
مرشم و ہنبوئیں دیار مورتیں
جا منند کہنیں مہتر انت ہوتیں
بھیرشں کماح انت وکنگرانت چوٹیں

یہ ادب الماسیں پڑاں نزار
جلگہیں جاہ و جاگہاں ستبار
شا بزاں شت و شیبہاں ایار
جتوّواں کردد ہودگاں الکار
چلڑاں تانچ و گور کشاں گنیار
عکیں میدان و سورگیں بازار
دور کمان انت و ششں تکنت آچار
یک گورے مال و یک گورے مالدار

پہروشان

لیکو آنی زیمراں پہ بندوکیں ترونکلیں چمگ ءُ گوہراں شنزوکیں آپشون کہ دلبرانی مہپراں پلگارگ ءِ ہواری ءَ کوہ ءُ کو چکانی جہ منندانی ہمکروچی رندءِ نقش ءُ رنگاں ہم گوارنت ءُ رلچو میار، شان ءُ شرف ءِ بانڑی پوشاکاں پوشایننت مئے راجی زندءِ تہا آہانی قدرچہ حیاتی ءَ سردستے گیش انت ۔ ہنچیں یک ہگونے کہ چہ آئی حسن ءَ تاریخ ءُ گوڑ دیستگ ءُ ربیدگ ءُ شان، پاک ءُ پیروزگیں بی بی مہناز ات کہ میرشہداد ءِ تھنگیں یادگیر ءُ زیب ءُ بلوچ راج ءِ گراں سنگینی، عزت ءُ حرمت ءِ گچیں سنگ ۔

من ہما انجیرل پتن تاکیں
برز بماگئے وسرشمال رستگ
گیشتر بما کوہانی سرءَ بتیگ
ماں ہما جیہتیں گرّ و گٹّاں
دکن رءِ گوات کہ اپرگ گوڑرے کشیت
آ سرءَ درشکانی سراں چنڈیت
سرمنی ہچ گوات ءَ نہ چنڈینگ
بُن منی ہچ ہور ءَ نہ مینتگ

جیگ منی جایں عومرۓ لستگ
گوڑے گندیت یا عومرے بوجیت
بیدچہ شہدا دی نوگلیں ہیتاں

جتائیءِ اندوہ

سیمک

گوشت کہ بی بی حوا ءُ بابا آدمؑ ءَ ہم جتائیءِ زہیرانی دوزہ ءَ سچوکیں وتی ڈھکو کبیں گریوگ ءُ شپیں ارسانی درشان کرتگ اَت چوش بنی آدم ءِ طالع ءَ چہ ازل ءَ روتح ءُ دردءِ غم گوں جان ءُ جگر ءَ دوچک بوت۔ بدلہے درد ءَ اے درمان درگیجگ بوت کہ وہدے کسے ءَ درد ءُ اندوہ کہ چہ حدءَ سر بگوزیت تہ اچ آئی دپ ءُ دل ءَ لوز چو روکیں اشکراں درکائینت ءُ شیئر ءُ گفتارانی صورت گرنت۔ چوشیں صورت و گفتارانی آہل دورگ وار ءِ غموار جوڑ بنت ءُ آئی بےتاہیریں زرد ءَ آرام ءُ تاہیر رسیت۔

ماران ءِ کمیں کوہ ءَ بیا بگند کہ تلار دلیں عہد ءَ مری قوم ءِ بانک سیمک ءِ ارس ءَ پہ ریں چمانی متاچانی سرءَ استال گروشک گرنت آں پہ آدم ءِ پُسگ ءُ وتی حیاتیءِ ہمراہ نتھاچو غمجتیں شانتل ءَ زہیر نالنت۔ آئی چمانی دیما زہیرانی تالانیں تانچوءِ ہرتار ءَ یاتانی دبرتیں گروشک برمش ورنت۔ دل ءَ غم ءِ جمبلاسیں آس، چمال گونڈلیں ارس ءُ ادلوم، تب ءَ دلاپیں اومان آئی دشنگیں مہپرانی احوالاں شیئر ءِ لڑی ءَ بیان کننت

سیمک ءِ ہمے یکیں شیئر تاریخ ءَ رچتگ نز آورتگ کہ اُلّ ءَ

چہ لال ءُ گوہراں گراں بہا اِنت ۔ ایشی تہا تہنا جتائی ءِ سوبان سہرانہ اِنت بلکیں شاعری ءِ منصب ءُ گوں لوزاں جاگرد ءِ پہرہندگی جاورڈسیت کہ بلوچ ءِ زندگوں چونیں مڑاہ ءُ شانءِ گوزیت حسن ءُ جودرءِ نیام ءُ مہرءُ وفاپے اِنت ۔ ءُ بلوچ بانک ءِ لج ءُ غیرت ءِ آزماں چنکیاس برز انت ۔

شہ مجاں اسیتنے سرءَ کشیت
برزشہ ماراتں ءِ کہیں کوہ ءَ
کہکرسشے نتھاں ءِ بیرہیں پاگ انت
جنیھر تئی انبوئیں گلاںک آں
ترمپ تئی مور تیں جابہ ءِ تیرآں
شپ گروک ، میاں گوہریں تیغ انت
دریں ستے مں ءِ سیمریں واگ انت
گریذ نتھارءُ توپک ءِ گوانک انت

تاہنی لوداں گوں شما عرض انت
گوُر صحاوانی زیارتاں گوارت
یک دمے موسجارڈ دکنے ترنباں
درکپیت تنگو دروشیں نتھا
گال بولی بیت گوں تاہنی لوداں
شما کئے تئی ئیں دل دُ کائت
شما کئے چم ءِ گر تیگیں ارسٹ

شما کئ مِنّت ءُ من ءُ ہن اِت
چو جواب داتہ تا ہنی نوداں
سیمک ءِ تنی ہئی دل ءُ کاؤں
سیمک ءِ چم ءِ گرتیگیں ارسوں
ما جنے دیراں گونک ءُ دیتہ
پہ توے نتھاں ءُ گنوخ بیتہ
رنگ چو آسانی پُرءُ بیتہ
بچک سینگا رانت وتی بوراں
کارنت مئے کلانی سراتا شاں
ہتر غنیں راندو دی متارلیف انت
دیروے ورناہاں گچین سیکے
دیسو ءِ ورنا کل منی براتاں
آنکہ منی عارلیفیں پت ءِ جاہاں
منی چنز ءُ نتھا ماں مہیمان انت
پہ رمناں کاریت چیٹ وچُنی آں
سر منی چُنی آں نہ بیت بازار
یاد می لہڑی رنگیں کوشاں
چموں پہ سیا ہیں سیر مغ ءِ سکھاں
ما وتی جیگ پہ بھتے لستہ
مرک گیشیت یا سور ہیں نتھا

بلوچی شان ءُ مڑاہ ءِ داستان

شیٔوانی زبان

گوستگیں عہد ءِ سال ءُ جماراں پورائیں چار صد سال پُشت ءَ چک جنگ چارگ بہ بیت ۔ اے تلار ءُ سنگ دلیں کوہانی گٹ ءُ گرانی تل ءُ دیماں شہبازیں بلوچ یکیں دہد ءَ چونیں جہل ءُ برز، سر ءُ بیزانی تہا وری بنت ۔ آں چو بہار ءَ چہ سیستان ءَ تن خان گڑھ (جیکب آباد) ءَ شنگ ءُ تالان بوت انت پداسءَ زوراک ءُ مزن شانیں کلانی تہا بہر بوت ملک ءُ میتا ہیں ڈگارانی دراجہ بوتنت ۔ ہلک ءُ کلگ اش آباد کت انت ۔ قلات سیبی ءُ گنداوہ ءِ کوٹ ءُ بادگیرانی جوڑ کنوک وتی عہد ءَ چو استارانی ورڑ ءَ درپشت انت قرن ءُ جمارانی جنگ ءُ کوشش، سیالی جیڑہ ءُ ٹوہیں لڑو ریچ ءَ رندسری دھک ءَ ہیر، امینی، وشی ءُ شاتکامی ءَ زندے ءُ گل ءُ گنگل ءِ دور بارگ اش دلیست آہاں یک آشائستگیں، تمردیں راجی زندے ءَ راگوناپ دیان ءَ یک جوشیں ربید گءِ بادگیرجیست کت کہ پہر بندگ کرزیت ۔ ہمے ربیدگ ءِ دود ءُ رزواراں جتا جتائیں ٹکرءَ بلکانی ءَ

تمن ءُ تمنان ءَ قدے ءِ گوُری ءَ کمائت کہ ایشی آسر ءَ کچھی ءِ گ ءِ شیں موسماں جھالاوان ءِ مِلوک میلا (مولا) رِءِ راہ ءَ سارواں ءِ استمان بولان ءَ مان دیان بوتنت، وہدے کہ عہلی دمگانی عالم چاکر تنگی ءِ راہ گوزان ءَ کچھی ءِ کُچلگہ ءَ پہاد ءَ شاہگانیں کرچگاں وت ماں وت ءَ سرپہ دیم بوتنت۔

کچھی کہ ہمارو چاں سوز ءُ میتاپ اَت۔ دشت ءُ کوچگ خمار بوئیں گواڑ خاں مسک ءُ زباد شنزگ ءَ اتنت بے سنجیں بپٹ ءُ گیابان ءَ سوزیں کشارانی چادرے ماں پتوسگ اَت۔ کیف ءُ خمارانی چاڑ ءَ بے سدھ اتنت۔ ایداں شادمانی ملگزار رُستنت، پُلانی وشبو تالان اَت، یگت، باہر میش ءُ رمگ چراگ جاہاں تراد کتان اتنت پداہمے کشارانی حاصلات ءَ سیر ءُ سوکھائیں، ہستو مند ءُ بھاگیائیں تمناں کچھی رِءِ چارکشگ ءُ سیبی ءَ چاکری کلات ءِ ساہگ ءَ وتی جوپاگ رِءِ حاصل، مال ءُ دلوتانی وِہ زورء ءَ ہمی کتگ انت۔ بُرُزان بوان ءَ ہمے جاگہ دائمی نیا مے رِءِ وررُشم زُرت انت کہ ہر سال زمستان رِءِ جوش ءَ داد گپت ءَ باپار رِءِ ہنگامے جپت بوت۔ بلوچی شاعر بکتر لاشاری ہمے لوبت رِءِ کچھی رِءِ حالاں وتی گفتارانی تہا جوش دنت۔

کچھی نہ پرآمے مناں

شہر کنے تو ہو شفاں

سُوری داں گنیں مٹھڑی

دوستاں منی سوزۂ جواتٔ

دوراں بلوچ دھلینتغ انت
چاکر و گوہرام پہرو ثاں
ہوتاں پرے لاف سیرھاں
پیل گوں ہردناں داتغاں
رکاں منی براث ہنگویں
باھی سراں ایر گھتغاں
لحمیں دریا ہاں درکھینتغاں
نز آتغاں قوم ءِ قہار
چندی صد و چندی ہزار
صحبی بلوچ ڈاہ واڑتغاں
صحب ءَ داں دھنزے دیگر ءَ
بھوت و مزن گوائیں سغر
تیغاں کرڈبی رنتغاں

گوہ تاشی

یک ہنچوشیں شوک ءُ شپوکیں مُدّتے ءَ کہ زند ءِ نذارہ
چارینگ ءَ تالان اتنت ۔ کچھی ءِ مہلوک مدام ءِ پیماسیبی
ءِ نیادی ءَ پُچ بوان اتنت ۔

چتوکیں ورنا ، گہگیرین سروک ، دشّ ملگ ءُ سیرطاعلیس
بولک چاکر کلات ءِ ساہگ ءَ پہ ئلّ ، نشانہ بازی ، شہسواری ءَ
وتی گشاد ءُ ازم ءِ درشان ءَ اتنت ۔ سردار چاکر خان ءَ ہمے
مُچّی ، مراگاہ لیب ءُ گوازی ءِ میڑھ چارت ، وشّ بوت
ہمے میڑھ ءِ گیش اژ مند کنائینگ ءَ یک مزنیں تمنی مچی سئے
لوٹت تانکہ درستیں تمن الیشی تہا بہر بگہنت ۔ گچین مال ءُ دلوتاں
بے مثلیں ازم کاراں ، بے دروریں نشانہ جنوکاں چہ سردار ءِ
نیمگ ءَ بخشیش ءُ داد رست ۔

سردار ءِ لوٹگ ءِ سرءَ پوراہیں رند ءُ لاشار ءِ قوم ءَ
لیبی ءِ جلگہ ءَ دیم کت ۔ پہ شان ءُ ہیبے پاگ ءُ ٹپکائیں
تمنی سردار ، میر ءُ مستر ، گھبرُوئیں ورنا ، چاپ ءُ سروز ءِ ازم
کار سردار چاکر خان ءِ گوڑ ءَ ہنچو جم بوتنت چو کہ ماہ ءِ
چاگرد ءَ استال ۔ دیوان چہ سجّیءِ چیڑ لیسگ ءَ شربت ءِ
نوشگ ءَ کیف گپت ، بہادری ، دلاوری ءُ مزن مردی ءِ
پرخاریں مجلس ۔ بگوشے ورنائی ءِ ساہگ ءَ آتک ۔ ہمے درگت ءَ

گوئماشی ءِ گوانک رُست۔ رند ءُ لاشار ءِ شہسوار ءُ بورتاپچ
و لی گوات گہیں بوراں لسنت انت پہ بورتاشی ءُ تیار
بوتنت۔

ریحان رند ءِ بور ءَ ہے تگ و تاپچ ءَ سوب کت ہمیشی
پشت ءَ ہیتیں گام ءِ سرءَ دین لاشاری ءِ کَل جُھتگ ءُ گوں
ریحان ءِ اسپ ءُ دوگانہ کنان اَت لوں کہ دوئیں بوریک
چُپ ءُ ہمگوُر آتک انت۔ منصب ءَ گوں زور ءَ توار یہ جت
" ریحان رند ءَ باج بُرتگ۔" مردمانی ہے مچی ءِ آنشئیک
رندے بیل آلارڈ گپت۔ راہین ءِ بالا بنداں راہین ءِ سوب
ءِ کوکار جتنت ریحان ءِ سنگتاں پہ ریحان رند ءَ سوب ءِ
گوانک جت۔ سردار چاکرخان رند ءَ نیٹ جار پرنیت
ءِ انصاف ہمیشی ءِ حق ءَ اِنت کہ ریحان رند ءَ کُٹتگ"۔ چہ
سردار ءِ ہے جار ءَ راہین لاشاری ءُ آئی ءِ سنگتاں بدبُت
لاشاریاں آئی ءَ رند گپت۔ رندانی ڈیہہ ءَ کشاراں لگت مال کنان
مال ءُ سھداراں کُشان ءُ کارکنان لاشاری دیم پہ گندا وہ ءَ
روان بوتنت۔ جہلی شیئر ءِ ہے حالاں دنت

بچکے رندو یکے لاشاری
اے دوئیں ہوتاں پہ وثانیاری
گھبرّو ترندیں بور ءَ سینگاری
کاری پہ ھلکانی گوُر ءَ داری
بانگہ ءَ لاشاری پہ سے جہر ءَ

کاٹکاں داں میریں چاکرءِ شہرءَ
دیتگنت موچیءِ جنبگ شرّیں
نشتءَ من جیموءِ سایہ
بیارے شار ریحانءِ گوہریں سیاہءَ
تاشون پوراں پہ تو کلےشاہءَ
من ہمے کلّءِ مہولاں نندان
گواہیءَ دیتاں پوشڑیں رنداں
ریحان ماں کلّءِ مہولءَ نشتہ
بجتگنت گوارانیں تلیں تازی
دھنز پہ آسمانءَ سشتہ برزا
بورشئے ہر دو براوَرءِ کاٹکاں
یاد ملوکانی ہمر کیفیءَ
رِی بندگوں رِی بندءَ ہواریءَ
دروہ کُشتہ رنداں پہ ہنر بازی
گوستہ ریحانءِ درم گوریں تازی
پہ گوشگ رائیں نہ بیت راضی

باہوٹ یا میار

شومی ءَ ربچار کہ یک جنوزاایں مثنی ئے ۔ گوہر ءِ بگ ءَ
چیزے ہر ہم لاشاریانی دست ءَ کشگ بنت و ہدے چاکر
خان ہمے ڈیہہ ءَ مانترے کنت کہ وتی جتیں باہوٹ ءِ حال ءَ
بگیپت تہ آں چہ ہرانی گوشی ءِ حال ءَ سئ بیت ۔ بہ چم
گندے ءَ اے یک ادنا ئیں ہبرے ات ۔ بلے تو ہیں جھیڑھے
بن داتش ءُ کہ بے آسرئیں دژمنی ءُ بدواہی ءَ ئن جت ۔
جمار گوشت انت بلے بیرگیری ءِ ہمے آس توسگ نہ بوت لیتی
لمبہاں ہر ہلک ءُ ہر گداں گراں کپت ۔ سی سالی جنگاں بیرگیری
ءُ بیرگیری ءِ بد اہر محشک ءُ ترسوتک ۔ چہ ہندی سکارانی ہون
رتچی گچھی ءِ پٹ ءُ کوچگ ہون ءِ آر ءَ کلت انت ۔ ہزاراں ورنا
سکارانی دپ بوج بوت ۔ ہلک ویراندان ، ملک بر باد ءُ گلزمین
حاک ءُ ہون ءِ تہا شرشنگ بوت بلے قول مرداں سہ

بیر بلوچانی تاں دو صد سال ءَ

لسیتیں آ ہوگ دو دنتا نیں

رند ءُ لاشار ءِ ہمے سی سالی ئیں جنگ ءَ نیانی ءُ تاوان ءِ
مار لشت دو ئیں نیمگاں بوتگ بلے بلوچی کینگ ءَ مہر ءُ تپاک ءَ
راہ گٹ داشتگ اَت ۔ یک شیرئے ءِ چنتے گالاں کل کپیت
کہ سردار چاکر خان رند چہ ہمے گرانیں نیانی ءَ بار ءَ دلپدد

اَت سہ

سیبی گھوڑوی گرداں بات
شو ہیں گوہرءِ ہرجاں بات
گوہرام چہ دوجاہ بے جاہ بات
گور بلتے مجیں گنداوہ
چہ ہفت صدبنگویں درناہاں
کہ پاگش پہ بیبیے بستت
بورسش بے لگام ءَ تتک انت
آہاں پہ نشاں یکے تیست
تیگاں چہ تگ انت ہندی ئیں
زحانی زہاں زورینااں
کل ماں گوہر ءِ ہرجاں ءَ

دومی نیمگ ءَ سردار گہرام ءِ تیر کو ہم چاکر ءِ سگ ءَ دراتکت نلی ءِ جنگ ءُ آئی حالینی رند ءِ سرین پروشتگ ات ءُ آئی میری دیوان پروشتگ ات۔

کشتوں تئی نامانی ملک میراں
پروشت تئی رندی تھنگیں دیواں
حاجی شہک ءَ عومر باراں!!
چاسری رنداں گورکشیں عالی

گوں حسن دشتا کی نہیں بچاں
ماں گرڈھی ڈولے درس کوٹ پاراں

اے وڑیں بدبوئیں رساتاں سردار چاکر رند ءَ راناں علاج کت کہ آں پہ وتی مرطاہ ءِ منگھ ءَ ورڈیہی کمک ءِ نیمگ ءَ بچاریت چاکر خان ءَ اگہ چہ ہرات ءِ ترکاں کمک گپت تہ سردار گہرام خان ءَ سندھ ءِ ستہ ءُ مجنہ پہ وتی واہر ءَ گواں جتنت۔ ورملکی یُیں زور ءِ سرءَ سیترگ ءِ آسرءَ پورایئں ملک ءُ قوم ءِ روشنایئں روچ بگڑت ورملکی اڑد ءُ تمن رند ءُ لاشار ءِ سرءَ وار چارنت شپ کننت ایر رچینت۔ گوں بلوچاں چوشیں گتے سازنت کہ سنگ گوں بلور ءَ بپنت گوں جوہان ءَ سازیت۔

کچھی ءِ ملک ءُ میتاپیں ڈیہہ زیانی، بیرانی ءُ چک چینی ءِ آماچ بیت گنداوہ ءُ سیبی ءِ دست دلیں میدان چہ رند ءُ لاشار ءِ ہوناں حتیٰ رچین انت۔ روشنا ءُ آبدانیں ہلک ویران ءُ تہا ردیم بنت۔ گندیم ءِ مہلب بوئیں ہوشگ، آہور ءِ زعفران رنگیں پل، شکر کانڈیل ءِ دنبادشاہیں کوچگ ءُ کچڑو ءِ باگیں چراگ جاہ بورانی پاداں نگتال کنان ءَ دھنز ءُ لوڑ ءِ تہا اندیم کت انت۔ سیہ شوہیں گوہر ءِ حسن ءُ ورنائی ءِ مہکان ءُ زوال ءُ زیانی ءِ مہگر ءُ سیہ موش کت۔ بلوچ قوم ءِ مزن نامیں منگھ ءُ شان ءِ بادگیر ہنچو ڈرت کہ کگے پہ کنکے ءَ رست ہمے شان ءِ کنگرہ پدا بندگ بوتنت چاکر خان ءَ پشت کپتگیں رند نہ آورتنت

دیم پہ ملتان ءَ دات ءُ سردار گہرام خان ءَ لاشاری پرچ کت انت سندھ ءُ کاچھیا دار ءِ الکہاں گم سیالی زندے درچت۔ کچھی تیوگ ءَ بدرانی دست ءَ کپت۔ بگ ءُ رمگ، میش ءُ گلگ چہ ساربان ءُ شپانکاں زہیر بوت انت۔ آبادیں ہلک ہنچو اینتک بوتنت بگوشے ہچے ہلکاں مردم داریں رسترے ءَ گشت کتگ۔ سیبی ءُ گنداوہ ءِ محشریں کوٹ ءُ قلات رءِ باندڈال رند ءُ لاشار ءِ ارواہ جہگیر بوت۔ جنگولیں رند ءُ لاشار ءِ بستگیں دیوان جاھاں موکو ءَ کدام بستگ ءُ مہ دیم ءُ تنک مرّیں کجانی ماڑی ءُ بادگیراں بوم ءُ شپ چرّ انگل ءُ وزبازی کننت۔

پردہ داری می کند بر کاخ کسریٰ عنکبوت
بُوم نوبت می زند بر گنبد افراسیاب

بلوچ قوم ءِ دو گہگیریں گشاد وہدیکہ گوں یکدوحی ءَ مان ارٹت پرُشت ءُ پروش ءَ نزور بوتنت تہ ایچ ہیبشانی یا تال شاعری ءِ چوشیں چراگ روک بوتنت کہ آہانی روشنائی ءَ بلوچی لبزانک ءَ رانیرانیں زندے بخشات۔ زانگ لوٹیت کہ قومانی تخلیق ءِ توان گیشتر ءَ یا آہانی سیرطمائیں نوبت ءَ پہ برزیں بال جنگ ءَ چست بیت یا آہانی گاری ءُ نزوری ءِ دھک آہانی رژن ءِ چماں پاچ کنت۔ بلوچ رءِ منگمہ وشان وھدیکہ ایر نشت ءُ بگیواہ بوتہ بژن ءُ افسوز، ہیہات ءُ اندوہ ءَ وتراچہ ملام ءَ درکنگ ءُ دگران ءَ ہچے ملامتی رءِ در ورکنگ شیئر ءُ گالانی دپتران ءَ زبان دات ءُ نیمران کت۔ سردار

گہرام خان لاشاری ءِ پہر بندگی گال اگہ بلوچی شاعری ءَ ارواہ انت تہ سردار چاکر خان ءِ لبش لبش د روکیں گفتار بلوچی شاعری ءِ دیم ءَ "آب" انت - چہ ہمے سئیراں لہتیں گال ایداں نوشتہ کنگ بیت کہ ہمے شاعری ہمے عہدی ءُ اولی شاعری ءُ بے میٹّیں کمال انت - تاکہ جہاں است چوشیں ہمثلیں گال نزدگ مانئنت ءُ بلوچی ءِ پرّ مڑّاہیں نوبت ءِ ترانگ ءَ پرتینئنت ہزّاراں چاکر خان ءِ ہکل ءُ گورکانی جواب ءُ ہما گال کہ گوشتگ انت آہانی سربند ہی آدمی شان ءُ مڑّاہ ءِ حق ءُ حالبنی ءَ پیدا رنت پیش ءَ گہرام خان

شکر کاراں چہ ربّ یزدانی
کہ رپتگ انت دہر گوڑونت فانی
منتگ انت بیلاں صاحب ایمانی
ہر کسے روت پہ راہ حقانی
لم یزل تہنا ءَ وت مانی
وشّ انت عہدی دور بلوچانی
سبز انت تل سنج انت تازی
گرد انت میلّا ءِ دپ ءِ شہبو
چاکر تئی نا ریں گورم چرتنت

رند شکارانی شادہ ءَ کاتکنت
دوستش ماں عہداں نشتگنت ہیں

ماں ہما ماڑی آں حصارنیاں
سرگنا سر بنداں طلاہنیاں

مئے دل ءَ اندیش و گماں نیست ات
مئے دل گواہی ئے مذات پحوشیں
چاسرءَ کاہنت رندو ڈومبکی
پچے سرءَ دارنت ترک نر، پولان
کشتوں تئی ناما نی ملک میراں
پروشت رندانی چاکری دیوان
حاجی شہک و عومر باراں
چہ سری رنداں گور گشیں عالی
گوں حسن دشتا کی نہیں بچاں

(سردار چاکر خان)

من ہما رند و بارگیں پوراں
گاہے سوراں گاہے پلاواناں
گاہے گوں زین و گاہے درتریاں
گاہے گوں سیتان انت منی پالاو
گاہے تئی تا دان ءَ شربیذاں

سنگ ریزاں ماں دوز بنیں چاتاں

کینگ ماں مروانی دل ءَ جاہاں
ڈونک ریزنت نہ کینگ اش سُنزاں
گیشتر پہ میراں ءِ ملوکین ءَ

تول ات اول شہک ءِ سرءِ پوترّاں
شہ ہرات گرانیں لشکرے کاراں
من سرءِ گونڈیں چیدگے ہنداں
سلعتے کوٹ ءِ سر بُرا نیلاں

تئی دپ ءِ بدبوئیں رسالتاں
تئی بدانی نالائقیں سختاں
کایاں تئی پیغام چوگدا ریگاں
شہر گنیں شہر گوئیں اگا زیگاں
پہ دپ ءَ ہپتاد شاعرءِ مٹ ءِ
نشتگ وساڑ لئے دتی بیلاں
کیٹ گرے میریں رستمءِ نام ءَ

چوشیں کُشت ءُ کوشش ءِ جاک ءُ جگاّ ءَ، چوشیں گرانیں زبانی ءُ بیرانی ، مردم کوسطی ءُ سہون ریچی ءِ شرم ءَ دپ ءَ کننت کچھی ءِ کوچگاں بزیں کُنر ءُ کہور ءِ درچک ہم چرلیشی گدڈک ءَ لگنت، زُرتت ءُ آرزن ءِ ہوشنگ مریں پہروش بنت۔

ہمیدا ں سردار چاکر خان ءَ ہم وتی ہمت ءُ توان ءِ بیگواہی ءِ زانت رسیت آں یک چوشیں غمناکیں نوبتے ءَ گندیت کہ نہ آ ئی تہاکس آئی دسگیرانت نہ کسے آئی بالا بند چہ اندوہ ءِ ڈُکت ءُ غم ءِ تاڈ ءُ تیلانکاں آئی ڈُوبہ ءَ درد ءِ آسے باہند کنت۔ آں وتی پہ دردیں جنبرہ ءُ دوریں واہگاں گوں دل ءِ ہول ءَ داستانے ءِ رنگ ءَ درشان کنت کہ ہے بیل و آلارڈنہ تہنا تاریخ ءِ شہنشا بیں بہرے بیت بلکن شاعری ءُ لبزانک ءِ تہا ہور بُواُن ءَ نیرانیں عبرت ءِ آدینک بیت۔

بھلاں مرد لواشیں سیوی
جوریں بدائی مرگ بی
و سی سال ءَ وت واشمار ءَ
جان ءَ جابواں جبنگی یئں
تیگھ چو ملگور ءَ حوئی یئں

چوشتت چو کمندء بوگاں
تبگانءَ نہ شلنت لٹڑی ایں

و ورنایاں دو مندیلیناں
لہرئی دیرواں رستنت
پھاگش پہ کہیبی بستنت
مسکاں مں بروتاں شتنت
بوراں بے لگامءَ تاتکنت

و شایاں پہ نشان یکے نیست
ورستاں چہ تکنت ہندیگاں
تیگھاں پہ راہ ءَ زبہ یناں

و شرطاں وانگوں شوسیناں
بجکی لوار بانزیاں
بگشں گردگیں بے شون انت
یاگھائیں قلات بے رواں انت
سیوی گھوڑوی گرداں بات
شؤ میں گوہرءِ ہزجاں بات
گو ہرام شہ دوجاہ بے جاہ بات
گور بات نئے مجیں گنداوہ

کوہانی زرشنچیں دلبودیں سرشم ءُ بہاران ءَ شرمینوکیں مچلدگانی بہار، تب ءَ واب گیجوکیں کروانی ساہگ زہیراں شنگ کنوکیں آبشون، اوشیشیں چیگ ءُ جڑکوکیں کاریزانی زہیریگال تالان کنوکیں آپ کہ پہ وطن دوستاں خدا تعالیٰ ءِ بخشتگیں گنج انت ءُ پہ دشمناں آزار ءُ رنج۔ پہ دشدلیں رودچاں امینی ءُ آسودگی ءِ مانترمان پہ تبل ءُ واہگاں شوق ءِ بہیر۔ مئے حُبّ واہگ، ارمان ءُ ہدوکی ہمیشانی منّت ءُ دامُ گل ءُ گنگل، ورنا ءُ چارّڑ کہ انت۔ کوہانی ہیبتگ ءُ کورانی دلآرا ئیں صوت مئے اروا ہ ءِ صد گنجیں مڈی ءُ پہر بندگی دولت مئے فکر ءِ کنج ءَ ہلوت کنوکیں راز ءُ دوریں دلانی درمان ہمیشانی تل ءَ چیر انت۔ حسُن ءِ چارکل بہ بیت کہ عشق ءِ دل سُہتگیں دیوان، زند ءِ جنگ ءُ جہُد بہ بنت یا کہ پُل گدانی سنبہنتگیں ایوان۔ ہرجاہ ءُ ہر کجا شیر، صوت ءُ لاڑوک دلانی زند ءُ مرادانی حاصلیں سوگند انت۔ مئے براتی مئے سیادی، گوں وطن ءَ مئے وفا ءِ درشان، قصہ ءُ داستان تاریخ، ربیدگ، زند بُود ءُ سوبانی در آورتگیں رنگ کوہتگ ءُ کوہانی ہمے صوت انت۔

وائے وطن ُخشکیں دار

بلوچ قوم ءَ راہنچو کہ وتی لج ءُ ننگ ، وتی راجی دبیدگ سیالی شان دوست انت ہمے ڈول ءَ آئرا وتی وطن وتی گلزمین چہ سر ءُ ساہ ءَ ، چہ ہر مال ءُ مڈی ءَ دیماتر انت بلوچ ءِ دپتر ، عہدی قصہ ءُ احوال ہر عہد ءُ ہر نوبت ءَ ڈس دئنت کہ آئی پہ وطن ءِ آزاتی ، پہ وطن ءِ شان ءُ شرف ءَ وترا چہ ندر بوئیگ ءَ نہ پہریزنگ ۔ یک شاعرے واجہ محمد حسین عنقاء دلی شیئرے ءِ تہا ہمیشی پُر جوشیں احوال ءَ ایرنگ ءَ دنت

ماں مرگ ءِ دہد عبداللہ ءَ گیتہ ھاک تئی ماں مُشت
ادہ ہمرہاں ءَ ساڑی ئیں گواہ کُت انت چہ کُشت گوشت
قسم مناحیاتی ءِ دیان نہ من تراچہ مُشت
ہمے قسم منا ، منی او گور جاگہیں وطن
چہ درستیں گلزمیں جوال منی بلوچی ئیں وطن

تاریخ ماراسئی کنت کہ وہدے کہ بلوچ ءِ گلزمیں ویل ءَ گپتگ دری زور واجہی ءَ پیش گامی کتگ بلوچ ءِ ڈیہہ چیر جنگ ءِ اومان دراکتگ بلوچ ءِ سرمچارین پنچ ءُ پچوشیں زوراکیانی دیما وتی سینگ اسپر کتگ ۔ پرتگیزان ءَ بلوچ ءِ گلزمین ءِ پراہ ءَ شاہگانیں زرہ ءَ سکیں دات آں گوں وتی آگوٹ ءُ میلال ، بوجیگ ءُ بتیلال بلوچستان ءِ تیاب گور ءَ

ڈنگانی وڑ ءَ پہ رہت انت حمل جیند کلمتی ءَ کہ آں تیاب سندھ ءِ ڈگیس سردارے اَت آئی باپاری بوجیگ چہ فارس ءِ ادرءَ تاں افریقہ ءِ بندناں شت کاتک انت پرتگیزان ءَ نسرء بازیں جنگاں پروش دات ءُ گلینت پرتگیزانی توپ انگت گوادر ءِ بندن ءَ کپوک انت کہ میر حمل ءَ پلتگ اتنت ۔ بلوچ ءِ گلزمین ءِ سرءَ وہدیکہ پرنگی ءَ پادا یر کت برے آ ترا گوک پروشءِ جنگ ءَ گوں سردار بلوچ خاں نوشیروانی ءَ دُچار بوتگی کپت کہ ہے مزار بمیں سرمچار ءِ سہت توپ ءَ ہم نزدر کت نکت ءِ

ماں ہر بلوچ ءِ رگ ءَ ہوں سُریت تتءَ مرچی
ماں توپءِ دیا ردُگیس بلوچ خان ءَ بگوءَ سش

کدی پہ نام مبارکئی ، کدی پہ خان گرمھی
کدی پہ زہرتی ءُ مینگل کدی پہ میریں مرتی
برے پہ لیعقوب و محراب کدی پہ جام علی
پرنگی ءَ گوں کناں جنگ آتکگے ذی ءَ
بلوچی زحم ءِ گردشک اگہ جہانے گپتنگ نہ وتی جندرءِ
جہاں ءِ دیمپانی ہم پہ مردی کرتگ جہلی شیر ہنچیں سرمچارءُ
نامدارانی کارپدانی ترانگ ءَ کاریت ۔

پیش داراں پیدا کنت پری دیدار
آ کہیانی سیچہ ئیں شیشار
ٹیسٹل و مورت ءِ سرشمانیگ
سرمنی سودا یاں شستر انجنیاں
کپتنگ چہ مات بنداں کندیناں
گھم غیالے و عاشقی چارڑے
اے دگر شگھل و آدگہ کارے

دورگانی نہمت ءَ لڈّینگیں تراشتہ سنگیں، تلار ءُ ڈوبر ءِ رازانی سوگہ دالوکیں گوانگر ءُ ہشتی آئی گوئر ءُ پہنات ءَ چہ منتزیں پہوال تراں ءَ پہ ییچ نہ کنت آیانی گالوار تچک، بلکہ راست ءُ جنبرہ حالینی ءِ بنیگ ءَ ہپچان ءَ رؤت ۔ ہمے شہدیں روانیں گالوار ءَ ہم آں زند ءِ حالیتی عشق ءِ جہلانکی ءُ حُسن ءِ گردشکاں پیدا اراں کننت ۔ زند ءِ حقیں رازانی دریگیجگ ءُ تہاریں کنجانی تہا پہ نُور ءِ شوہاز ءَ ماں ڈیک بنی آدم ءِ ازلی ئیں واہگ انت ہمے واہگ حقیں واہند ءِ پہجہ آر ءُ پہ آئی بندہ ءِ سربوئیگ ءَ پدیا نگ انت ءُ ہمے بندہ ءِ تھنگہ گوئیگیں جنّت ءِ منزل ۔ کوہ ءُ کرودانی وستگیں شاعر ءِ دل ءَ وہدیکہ اندری مارگشت چست بنت آئی شادکامیں زرد ءِ سرءَ نُور ءِ طلا کاریں روچے ٹِک رِنت جوش خیالانی تہا ملگزارانی گوناپ گندیت ۔ وہدیکہ آئی فکر ءِ رُژن ءِ کاروان سنجریت تہ بنی آدم پچے ۔ کوہانی دریچ ءُ دارہم فیض ءِ تہا کائینت ۔

گوناپ کشتی

دُشّی ءُ آشائُستگیں چاگردے ءِ مسک بوئیں ساعت ءِ
میش گونجگ ءِ سارتیں ساہگ ءَ رومست کنگ ءَ انت ۔
شبانگ کرُنو ءِ پچگ ءِ چن لاپرخ ءَ انت ۔ چہ قہاریں دبد ءَ
رِتمار ، چہ دلبر ءِ عماں بے میار ، شل سریں دورگاں سٹموشکار رنگے ءَ
ساہگ ءَ نندوک اِنت چہ تلارانی بارگیں تلاں چمکانی آپ شنزران
در رچان اِنت ترمپ ترمپ ءَ ہچ بیوکیں ہمے آپ کوُر ءَ
شکل ءَ نمہ داریں سر شمے ءَ روُت آسودگی ءِ مستاگ ءُ بارت
شپانک قدرت ءِ ندارہانی چم دلیتیں شاہد اِنت آں خیالانی
جنت ءِ بدل ءَ قدرت ءِ حقیں نکشاں دل ءَ جھگیر کنان ءَ
دل ءِ مرادانی بیان ءَ کنت آئی فکر آئی چاگرد ءِ رنگاں گوں
گیجان اِنت ۔ آئی خیالانی بال ، تب ءِ جوشں گلزمین ءِ
سرءَ دگہ ماہ ءُ استال ، کہکش ءُ دریں ءِ پیکرتہ اسپٹت ءُ
نیلبو میں آزمان ءَ خیالانی سازتگیں استارانی سہت پوشائینت

مئی دل جوڑ نہ ڈیل ءَ تئی
بئے تو آسکلوبپٹ ءَ رچروکیں
من تو بچکی بال پہنا د ءَ گردکیں
بئے تو بارگیں تازی تچوکیں
مئی زور ماں چابک جنوکیں

بے پھلے کہ مس پٹ ءَ ردوکیں
منی بنیگ ملکسک دم دم کنوکیں
ہمو پھلاں دپءَ داسءَ گروکیں

توئے چار دہی ماہ من تئی ماہ گراں
توئے روتح یمبروچ ، من ایرنواں
توئے گردگیں بگ، من گھوڑواں
تو حاکاں یلیٹے ، من تئی بہتراں
تو پاداں شپادے، من تئی رلتراں
توئے سیاہیں سیاہ مار من جوگی سراں
مندراں جتان ءَ من دستءَ گراں
توئے آف ماہی من تئی کنڈواں
توئے نیلغیں کنب من تئی تا روگراں
توئے کوہ کابن من تئی شکرباں

امل ماہ ءِ برجے من سیاہیں شپاں
امل گروک ءِ چلک من کہکراں
امل زحم رہار جوکیں، من کوپگاں

ھلّ پوشان ءِ گہنیاں ، زمب گوں سُہیں کیگان
اسپر ءَ کوتح ءِ شروکین برمش جو ملہے چار دہان

توپک ءَ نقش پرنگی ، گرنٹد کنت چو کہکران
کارنسیمی اسُش اُردسی پا داں کرتگ موزگان
بسم اللہ ، نام اللہ، درسی کرتگ قفل حبان
دُلدل ءَ ھلگر کنوکین ما نامی پُرشتہ درجہان
دَرشتگ پہ پٹ و ڈنان ، لگتگ پہ فرنزان
جہل چہ سرناں سراپ کنان ٹنت برزچہ بیلی منذوان
گردِن دگرّی کپل پر دشں گوں چگھینیں نوزگان
زہر یگیپت سردارہ سخی ئیں، پہ کہیب بوتہ روان
بے نیازی سوالبوتہ میرا صیلین گرد ھبرءَ
پا دی گوا زینت ترھڈ کناں جنت زاسکی گمبدان
بلّ د بازیگر تچوکین، ہر دو کہنت پنجگان

من جنذءِ نگنذاں شہ جہاں لگایاں
تئیُ قدرتاں دم پہ دم گنتہ غایاں
آسمانءِ شیر ءَ جڑ و باد لایاں
نوک آف مانزنت شہ وھشتیں تلایاں
رشنت نوزونمبی گوں سارٹیں ہوایاں
جان ءَ را بازیں براسیب کھایاں
بازیں مہراداں منامناں دلایاں
غدا رویروئیں ادب نال الایاں
دمے ءَ دلیل ءَ سرینءَ چلایاں
————— جوانسال